

Tribuna școlii

Revistă editată de
Ministerul Educației și Învățământului
și Uniunea Sindicatelor
din Învățământ, Știință și Cultură

Anul VI (XXVII) Nr. 164 (1250)

Simbătă 14 februarie 1976

8 pagini — 1 leu

ACTIVITATEA POLITICO-IDEOLOGICĂ

ÎN CENTRUL PREOCUPĂRILOR NOASTRE

Activitatea ideologică în învățământ se organizează, se desfășoară și se evaluează în funcție de modul în care procesul instructiv-educativ răspunde exigențelor formării politico-ideologice a elevilor, înarmării lor cu concepția materialist-dialectică, cu politica Partidului Comunist Român, cu noile cuceriri ale cunoașterii umane, pregătirii lor pentru muncă și viață. Prin această situație specifică — adaptare concretă care constituie o cerință esențială a întregii activități ideologice — pregătirea politică a cadrelor didactice impune, în egală măsură, însușirea temeinică a cunoștințelor politico-ideologice, formarea unei concepții materialist-dialectice, în primul rând, în abordarea și predarea disciplinei de specialitate, asimilarea obiectivelor educative și a metodelor formării politico-ideologice a elevilor în condițiile concrete ale fiecărei trepte de învățământ și ale fiecărui an de studiu, precum și o manifestare comportamentală a educatorului, cu funcție de model pentru elevi, de disciplină fermă, de ordine, demnitate, pasiune în muncă și spirit revoluționar.

Activitatea ideologică în învățământ se desfășoară în forme bogate, de la învățământul ideologic organizat în instituțiile de învățământ și dezbateri care au loc în colectivele didactice cu diferite prilejuri, până la studiul disciplinelor sociale din programele de perfecționare, ale examenelor de definitivare în învățământ sau pentru obținerea gradelor didactice; toate acestea constituie tot atâtea căi de dobândire de către educatori a cunoștințelor politico-ideologice necesare, pentru înțelegerea profundă a concepției materialist-dialectice, a politicii partidului nostru. Învățământul — fiind, prin inșiși sarcinile, obiectivele și conținutul său, parte integrantă a activității politico-ideologice — presupune, din partea fiecărui cadru didactic, o mai stăruitoare și permanentă muncă de studiu a documentelor de partid, a fiecărei cuvântări rostite de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, pentru extragerea, din bogăția de idei și din contribuția creatoare a partidului nostru, a acelor idei care se impun cu deosebire a fi folosite în procesul instructiv-educativ al elevilor, în cultivarea convingerilor comuniste în rândurile largi ale tineretului școlar.

Avem îndatorirea să transmitem tinerilor generații convingerea fermă a întregului nostru popor în justetea tezelor și ideilor cuprinse în Programul Partidului Comunist Român, carta activității noastre politico-ideologice, a întregului partid și popor pentru fărâșirea societății socialiste multilaterale dezvoltate și înaintate a României spre comunism, creind toate condițiile ca prin munca de la catedră să sădăm temeinic în conștiința generațiilor ideea fundamentală despre creșterea rolului conducător al partidului în toate domeniile muncii și vieții noastre sociale, precum și despre intensificarea participării partidului nostru la dezbaterile marilor probleme politico-ideologice ale lumii contemporane.

Avem posibilitatea ca, în activitatea vieții colectivelor didactice și de elevi, să înfăptuim concret și consecvent normele eticii și echității socialiste și să așezăm întreaga muncă de formare a milioanele de elevi din școlile de toate gradele și profilele pe bazele trainice ale valorilor care definesc conștiința socialistă. Ca și în alte domenii, activitatea politico-ideologică din învățământ se măsoară prin rezultatele ei, prin pregătirea și conduita elevilor, prin nivelul formării acestora pentru muncă și viață.

În îmbunătățirea continuă a activității politico-ideologice din instituțiile școlare — atît ca acțiune de pregătire a cadrelor didactice, cît și ca orientare și rezultate ale procesului instructiv-educativ — să desfășurăm, în spiritul prevederilor Programului partidului, al indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu, o amplă și neîntreruptă activitate de studiu și de acțiune, de plămădire a conștiințelor elevilor, constructorii viitoare decenii ale României socialiste.

TRIBUNA ȘCOLII

125 de ani de la nașterea lui Spiru Haret

Este cu neputință să ne închipuim istoria învățământului românesc fără activitatea și opera lui Spiru Haret, de la a cărui naștere se împlinesc, la 15 februarie a.c., 125 de ani. Ni s-ar înfățișa sărăcită ca poezia fără Eminescu, proza fără Sădoveanu, dramaturgia fără Caragiale, muzica fără Enescu, pictura fără Grigorescu, sculptura fără Brâncuși.

Asupra monumentalei sale activități, oameni de seamă au făcut, de-a lungul anilor, numeroase, interesante și ample studii. Roadele semănăturilor sale ca savant, cărturar, om al școlii și om al revoltei au îndemnat și îndeamnă la noi semănături și înviată mereu și mereu la noi studii, ca de fiecare dată cînd e vorba de cei care au adăugat strălucire trecutului progresist al țării.

Pentru noi, cei din învățământ, imaginea lui Spiru Haret rămîne simbolică îndeosebi prin excepționala sa activitate de ministru al instrucțiunii timp de 10 ani (1897—1898; 1901—1904; 1907—1910), din totalul celor 35 cîți i-a dăruit școlii. „Marelui ministru”, cum a fost supranumit de Nicolae Iorga, o întregă epocă i-a purtat pecetea personalității ca organizator al învățământului românesc modern. Nu știm căror principii și fapte, după care

s-a călăuzit în opera sa de legiuitor și în politica sa școlară, să le dăm întîietate: luptei pentru caracterul național și profund patriotic al învățământului, așezării acestuia pe o bază democratică, realizării lui unitare și armonioase, asigurării caracterului sau realist-practic, îmbinării instrucției cu educația, sau întinsei sale activități pentru pregătirea și perfecționarea învățătorilor și profesorilor, pentru atragerea în sfera intereselor școlii a personalităților de seamă ale vremii și pentru selecționarea cu grijă a aparatului de îndrumare și control din rîndul cadrelor didactice cu cea mai rodnică activitate la catedră și calitățile solicitate de posturile respective de conducere?

Fiecare teză și preocupare din cele menționate are efectul descoperirii omului contemporan nouă și a devenit fapt istoric împlinit în România socialistă. „Marele ministru” este al nostru, al tuturor, și-i purtăm recunoștință pentru activitatea lui, stîlp de reazem în istoria învățământului românesc.

Conf. univ. dr. VASILE V. POPESCU
Institutul central de perfecționare
a personalului didactic

Profesori, învățători, educatori! Oameni de artă și cultură!

Ritmul înalt al dezvoltării economice și sociale a țării impune ridicarea nivelului general al învățământului și culturii. Congresul vă cheamă să contribuiți cu toată pasiunea la însușirea de către tinăra generație, de către toți oamenii muncii, a tot ce este înaintat în știință, tehnica și cultura epocii noastre, la dezvoltarea învățământului și înfăptuirea programului de integrare a acestuia cu cercetarea și producția. Contribuiți, cu toate forțele și capacitatea voastră, la pregătirea forței de muncă necesare propășirii României socialiste, la creșterea calificării și îmbunătățirea continuă a cunoștințelor oamenilor muncii, la formarea omului nou, constructor al celei mai înaintate și drepte societăți. Îndepliniți cu devotament misiunea nobilă de educare a tinerei generații! Cultivați cu perseverență în conștiințe iubirea față de patrie, față de partid, respectul față de muncă și dorința de a fi utili societății, demnitatea de a aparține națiunii noastre socialiste! Acționați consecvent pentru însușirea concepției revoluționare materialist-dialectice și istorice despre natură și societate, pentru cunoașterea și înțelegerea legităților sociale, a cerințelor obiective ale construcției socialiste și comuniste! Îmbogățiți continuu viața spirituală a oamenilor muncii cu creații artistice de valoare inspirate din munca și lupta întregului nostru popor pentru zidirea noii orînduirii sociale, pentru afirmarea sa liberă și independentă în lume, pentru pace și înțelegere între națiuni.

(Din „Chemarea Congresului consiliilor populare județene și al președinților consiliilor populare municipale, orașenești și comunale”)

MARELE FORUM POPULAR

Am fost în sala Congresului consiliilor populare și am urmărit cu un viu interes, cu deosebită satisfacție și deplină aprobare, magistrala expunere prezentată de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România.

Document de o excepțională valoare teoretică și practică, care cuprinde o profundă și multilaterală analiză a obiectivelor și sarcinilor noii etape de dezvoltare a societății românești, a

problemelor fundamentale ale întăririi rolului statului socialist în opera de edificare a socialismului și comunismului în România, ale perfecționării democrației socialiste pentru participarea activă și conștientă a întregului popor la fărâșirea propriului său destin, expunerea mobilizează puternic energiile și voința întregii noastre națiuni de a acționa cu abnegație și responsabilitate, de a-și consacra întreaga pricepere și inițiativă realizării mărețelor obiective ale Programului partidului, îndeplinirii obiectivelor și sarcinilor noului cincinal, mersului ferm înainte al României pe calea progresului și înfloririi sale multilaterale.

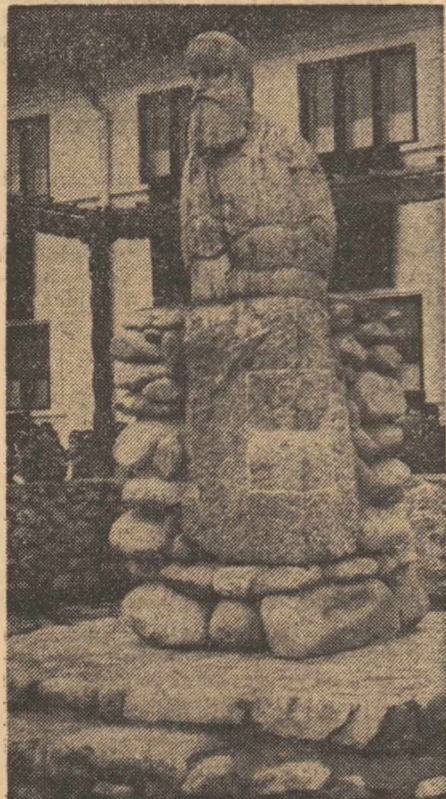
Însușindu-și în unanimitate ideile, orientările și concluziile cuprinse în Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu — acest amplu și luminos program de muncă și de creație — congresul a hotărît ca acestea să stea la baza întregii activități a consiliilor populare și și-a exprimat convingerea că înfăptuirea lor va duce la perfecționarea întregii activități economico-sociale, la accelerarea dezvoltării socialiste a patriei, la ridicarea ei pe trepte tot mai înalte de civilizație și bunăstare.

În ansamblul său, congresul a reprezentat o remarcabilă manifestare a democrației noastre socialiste, o formă superioară a democrației socialiste, o formă nouă a puterii politice a oamenilor muncii — cum a apreciat secretarul general al partidului — în care reprezentanții desemnați de muncitori, de țărani, de intelectuali, de toți oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, participă direct la dezbaterile și hotărîrea destinului patriei noastre socialiste.

La încheierea lucrărilor congresului, organele locale ale puterii și administrației de stat, deputații consiliilor populare, toți cetățenii patriei dispun de o orientare clară pentru activitatea lor, atît în perioada imediat următoare, cît și în perspectivă. Întoarsă acasă, consider că am datoriat, la fel ca toți cei ce au participat la congres, să acționez neobosit pentru ca spiritul de înaltă responsabilitate, de activitate laborioasă și însuflețită care a caracterizat lucrările congresului să se reflecte în munca mea de deputat și de conducător al inspectoratului școlar județean, în munca întregului consiliu popular al județului nostru, pentru ca experiența acumulată și concluziile ce s-au desprins din lucrările sale să se materializeze în noi și noi înfăptuiri.

Prof. AURORA STAVRACHE
Inspector școlar general al județului
Vrancea

Centenar Brâncuși

Se împlinesc, anul acesta, o sută de ani de la nașterea (în satul Hobița, comuna Peștișani, județul Gorj) a geniului sculptor și deschizător de drumuri în arta modernă, Constantin Brâncuși — celebră întruchipare a colonei fără sfîrșit a spiritului românesc. (În fotografie: bustul lui Constantin Brâncuși, ridicat în fața Liceului din comuna Peștișani).

OLIMPIADE ȘI CONCURSURI ȘCOLARE

— Faza județeană (22 februarie și 29 februarie) —

Potrivit programului acțiunilor politico-educative pe anul 1976, faza locală s-a desfășurat, la toate obiectele de învățământ, la 25 ianuarie a.c., iar faza județeană se desfășoară la 22 februarie (pentru limba și literatura română, limba germană, limba maghiară, limba rusă și fizică) și la 29 februarie (pentru matematică, chimie, filozofie și biologie).

Pentru faza județeană subiectele din cadrul disciplinelor de învățământ prevăzute pentru olimpiade și concursuri vor cuprinde materia prevăzută în programă, după cum urmează: **Matematică, Limba rusă, Limba germană, Limba maghiară:** Rămân în vigoare indicațiile din anul școlar precedent (materia parcursă la zi, în conformitate cu programa școlară). **Limba și literatura română:** Recomandările referitoare la programă și cele bibliografice au fost publicate în numărul 4/1975 al revistei „Limba și literatura română” (pentru elevi). **Filozofie:** Licee real-umaniste pedagogice și de artă — până la lecția nr. 31, „Teoria cunoașterii”. Licee industriale, economice, sanitare, agricole și silvice — până la lecția nr. 17, „Conceptie materialistă asupra istoriei”. **Biologie:** Toate tipurile de licee: anul I — până la „Încengătura Bryophyta”; anul II — până la „Clasa Amphibieni”; anul III — până la tema „Glande endocrine”; anul IV — până la tema „Relațiile organismului cu mediul”; anul IV (clase speciale) — până

la tema „Biologie umană”. **Fizică:** Licee real-umaniste: anul I — până la „Forțe concurente”; anul II — până la „Fenomene moleculare în lichide”; anul III — până la „Curent alternativ”; anul IV — până la „Fizica atomică”. Licee de specialitate: anul I — la fel ca pentru anul I licee real-umaniste; anul II (profilele electrotehnică, economic de contabilitate și comerț, alimentație publică, agricol) — la fel ca pentru anul III licee real-umaniste; anul II (restul profilelor) — la fel ca pentru anul II licee real-umaniste; anul III (pentru profilele la care s-au studiat „Electricitatea”, „Electrotehnica” și „Electronica” — până la „Circuitul oscilant”; anul III (pentru profilele la care s-au studiat „Oscilații și unde mecanice” și „Optica geometrică”) — până la „Optica ondulatorie”; anul III (pentru profilele la care s-au studiat „Fizica moleculară” și „Căldura”) — până la principiul II al termodinamicii; anul IV—V pentru profilele la care s-au studiat „Fizica moleculară” și „Căldura” — până la principiul II al termodinamicii”; pentru profilele la care s-au studiat „Oscilații și unde mecanice” și „Optica geometrică” — până la „Optica ondulatorie”; pentru profilele la care s-au studiat „Optica” și „Fizica atomică și nucleară” — până la „Optica fonică”; pentru profilele la care s-a studiat „Fizică atomică și nucleară” — până la „Nucleu”. **Chimie anorganică:** anul I (pentru liceele real-umaniste, agricole,

sanitare, poligrafice și pedagogice) — până la „Transformări chimice”; anul I (pentru liceele industriale, în afara celor de poligrafie, mecanică agricolă, silvicultură și exploatare forestiere, industrie alimentară, artă) — până la „Azotul”; anul I (pentru liceele de alimentație publică) — până la „Bioxidul de sulf și acidul sulfuros”; anul II (pentru liceele real-umaniste, agricole, sanitare, poligrafice) — până la „Trioxidul de sulf și acidul sulfuric”; anul II (pentru liceele pedagogice) — până la „Caracterizarea generală a metalelor”; anul II (pentru liceele industriale, în afara celor de poligrafie, mecanică agricolă, silvicultură și exploatare forestiere, industrie alimentară, artă) — până la „Amine”; anul III (pentru liceele real-umaniste și pedagogice) — „Metalele”. **Chimie organică:** pentru specialitățile la care s-a studiat chimia în anii I—III, în afara celor menționate mai jos — până la „Derivați funcionali ai acizilor carboxilici”; pentru specialitățile: materiale de construcții, comerț, merceologie — până la „Hidrocarburi aromatice”; pentru specialitățile la care chimia se studiază integral în anii I—III — toată chimia anorganică sau toată chimia organică, la alegere; anul IV — pentru liceele real-umaniste și pedagogice — până la „Amide”; pentru specialitățile materiale de construcții, comerț, merceologie — până la „Compuși organici cu funcțiuni mixte”; anul IV—V — pentru specialitățile la care chimia se studiază integral în anii I—IV — toată chimia anorganică sau toată chimia organică, la alegere.

PREȘCOLARII

Zîna bună și pedeapsa

Aud că în orașul B., o fetiță refuză să mai meargă la grădiniță. Educatoarea a „pedepsit-o” să stea izolată de copii, într-o încăpere vecină, absolut goală... Pentru necuminenție! Văd un copil de patru ani în comuna M., spunându-i mamei sale, o tină învățătoare, că el nu mai vrea să meargă la grupa de copii de dimineață, unde e o „tovarășă” care e „rea”, ci la grupa de după-amiază unde este o tovarășă bună. Înregistrez aspectul de „pedepsă” pe care îl capătă refuzul unei educatoare de a primi la programul zilei un copil însoțit de mama sa, care a întârziat trei sferturi de oră, fiindcă s-a îmbolnăvit bunica.

Culeg undeva, tot de pe teren, câteva versuri improvizate, cîntate într-un joc: „Deschideți urechea bine! / Să vedem ghicești ori ba? / Cîntă te strigă-acum pe nume? / Hai ghicește tu mai sta! / N-ai ghicit, n-ai ghicit / Stai pe loc, ești pedepsit / Ai ghicit, ai ghicit! / Treci la loc, ești mulțumit!”

Concluzia... „Pedeapsă” în grădiniță? Nu, ci o contestație a manifestării pedepsei în grădiniță. Întrebările le-aș formula în ordine inversă faptelor ar-

tate: De ce să introducem cuvîntul a pedepsi în jocuri? Cînd învățămîntul preșcolar n-a intrat încă în faza obligativității, avem dreptul să trimitem un preșcolar acasă, sub cuvînt că — deși justificat — n-a venit la timp? Există oare o singură educatoare care să aibă nevoie de confirmarea unui adevăr devenit truism — acela că educatoarele din grădiniță ar fi bine să fie niște zine bune din poveștile noastre, cu daruri multiple, cu blîndețea și duioșia mamei, pentru ca nici un copil să nu refuze înțînirea cu ele? Mai e nevoie să adăugăm că o „pedepsă” chiar mai mică decît aceea de a închide o fetiță într-o cameră goală este în fapt sinonimă cu violența cu V mare, violența cu urmări de nereprimat, în însuși miezul delicat al afectivității copilului? Adică și în munca depusă pentru a ușura adaptarea acestuia la viața școlară și socială.

La aceste întrebări, sint convinsă că orice educatoare care știe că e necesar să fie... o „zîna bună” imi va da dreptate.

DOINA STERESCU

Revista de pedagogie

Nr. 2 — februarie 1976

Consemnăm din cuprins articolele: „Un amplu program de îmbunătățire a calității învățămîntului” (Ion T. Radu); „Atitudinile și valoarea lor în educație (Vasile Bunescu); „Probleme deschise” ale sistemului nostru de orientare școlară și profesională (Mihai Ghivirigă).

La rubrica „Liceul pedagogic — Centru metodologic” sînt publicate articolele: „Liceul pedagogic școlară model” (Romeo Dăscălescu); „Reper în perfecționarea conținutului învățămîntului din liceul pedagogic” (Oisie Safran).

Rubrica Perfecționarea procesului de învățămînt însumează articolele: „Adecvarea formelor de activitate în raport cu ritmul de învățare al școlaru-lui mic” (Suzana Vasiliu); „Particularități didactice ale muncii diferențiate la clasa a V-a” (Pelaghia Popescu și Ion Roman); „Tratarea diferențiată a elevilor în vederea prevenirii eșecului școlar” (Ion Teodorescu).

În cadrul rubricii Școala și pregătirea practică a elevilor sînt publicate articolele: „Dimensiunile educative și productive ale pregătirii practice a elevilor” (Vasile Priceputu); „Sarcinile maistrului-instructor în îndrumarea elevilor” (Florin Iacom).

Revista mai cuprinde rubricile Dezbateri, Confruntări o rubrică închinată comemorării a 125 de ani de la nașterea lui Spiru C. Haret și Cărți-Idei.

Revista

„Învățămîntul liceal și tehnic profesional”

Nr. 2 — februarie 1976

Din sumar, spicuim cîteva titluri:

„Structura și atribuțiile organelor de conducere din liceu” (dezbateri); „Integrarea experimentului în procesul de învățare”; „Predarea obiectelor de specialitate și inițierea în meseria de lăcătuș”; „Perfecționarea profesională și studiul individual”.

La rubrica „Pro și contra” se înregistrează opinii despre dirigiență și despre lecțiile... „spectacol”.

Și de data aceasta, revista publică un bogat material informativ: tipurile, profilele și specializările din învățămîntul liceal; lista obiectelor pentru examenul de bacalaureat (diplomă) la toate tipurile de liceu; normele pentru raportarea realizării planului de producție școlară; precizări în legătură cu retribuirea personalului didactic.

ETAPELE SIMPOZIONULUI

„Asigurarea progresului școlar pe calea sprijinirii diferențiate a elevilor la învățatură. Metode, procedee și tehnici de evaluare a progresului școlar”.

Informăm cadrele didactice, conducerea instituțiilor școlare, inspectoratele școlare și organele sindicale din învățămînt că, în cadrul Simpozionului, pînă la 30 iunie 1976 se vor organiza dezbateri pe școli și localități; între 1 septembrie — 15 octombrie 1976, se vor organiza dezbateri pe județe sau la nivelul interjudețean (în cazul inspectoratelor și sindicatelor din învățămînt care apreciază necesitatea de a se asocia); în vacanța de iarnă, respectiv între 22—25 decembrie 1976, se va organiza faza pe țară, la București.

OMAGIU

La 15 februarie se împlinesc 125 de ani de la nașterea lui Spiru Haret, personalitate de seamă a umanismului românesc. Cu prilejul acestei sărbători a școlii și culturii românești, Liceul industrial „Spiru Haret” din Capitală a organizat un amplu program de manifestări omagiale.

Aceste manifestări — dintre care amintim un concurs pe tema „Viața și activitatea lui Spiru Haret”, ore de dirigiență la fiecare clasă, abordînd variatele aspecte ale vieții și opere artistice, ziarul român, la 13 februarie o sesiune de referate susținute de elevi și cadre didactice — se încheie cu adunarea festivă din 15 februarie, prezidată de prof. dr. doc. Stanciu Stoian la care vor participa, alături de elevii și profesorii școlii, reprezentanți ai științei și învățămîntului nostru, cercetători științifici, ziaristi. Cuvîntul de deschidere va fi rostit de prof. ing. dr. Ion Ionescu, directorul liceului, bogata activitate social-culturală a lui Spiru Haret fiind înfățișată de acad. prof. Nicolae Teodorescu, prof. dr. Tudor Bugnariu, membru corespondent al Academiei R.S.R. și alții. Festivitatea se încheie cu vizitarea expoziției „Opera și activitatea lui Spiru Haret”.

V.B.

Activitatea educativă a dirigintelui

Aflată în librării la o doua ediție recent apărută, lucrarea (Ion Dumitrescu și Nicolae Andrei, Editura „Scrisul Românesc”, Craiova, 1975, 352 pag. 13 lei) poate fi obținută și prin: „Itecoop-Dolj, Secția Cartea prin poștă, Str. Rampei nr. 35, Craiova, Cod. 1100.

AGENDA

Creșterea nivelului de pregătire a elevilor și lichidarea repetenției în ciclul primar au constituit tema dezbaterii organizate, recent, la Școala generală nr. 1 din București, la care au participat reprezentanți ai Inspectoratului școlar și ai Institutului de cercetări pedagogice și psihologice, învățătorii claselor II—IV și responsabili ai comisiilor metodice ale învățătorilor din școlile sectorului 2 al Capitalei. Referindu-se la măsurile stabilite în „Studiul privind creșterea nivelului de pregătire a elevilor și lichidarea repetenției în ciclul primar”, învățătorii participanți la dezbateri au evidențiat unele modalități de adaptare treptată a elevilor claselor I la regimul vieții școlare și au prezentat propuneri și soluții concrete pentru sprijinirea elevilor care întâmpină greutăți la învățatură în vederea promovării lor cu bune rezultate.

A.S.

Inspectoratul școlar al municipiului București — sectorul 6 a organizat recent, la Grădinița nr. 178, un simpozion pe tema „Educația moral-politică și patriotică în grădinițe”, de care a beneficiat direct directoarele de grădinițe și educatoarele din sector.

După susținerea celor două lucrări în plenară (Teodora Ologeanu, directoarea Grădiniței nr. 204 — despre varietatea activităților moral-politice și patriotice — și Maria Holban, directoarea Grădiniței nr. 73, — despre activități desfășurate în afara activităților comune), lucrările s-au desfășurat în două secții, în care comunicările s-au axat și pe alte aspecte ale temei în discuție: cum facem cunoscute copiilor tradițiile populare (Elena Chiriac, Grădinița nr. 185), pregătirea și desfășurarea activităților (Elena Ionescu, directoarea Grădiniței nr. 243), activitatea cu copiii la Muzeul de istorie (Maria Stănilă, directoarea Grădiniței Ministerului Justiției), formarea reprezentărilor și noțiunilor morale (Maria Pirlea, Grădinița nr. 35), munca — mijloc de educație moral-politică și patriotică (Victoria Lupu, directoarea Grădiniței U.C.R.), posibilități de organizare a activităților în funcție de tipurile de grădinițe (Niculina Dinescu, directoarea Grădiniței I.M.E.B.).

Programul simpozionului a înglobat și un montaj literar artistic, „Te iubesc și te cînt țara mea”, realizat cu concursul copiilor din grădinițele nr. 185 și al Ministerului Justiției, un film realizat la Muzeul de istorie al R.S.R., „Preșcolarii la muzeu”, precum și audierea unor cîntece patriotice și activități comune cu conținut politic înregistrate pe bandă de magnetofon.

A.B.

În ziua de 15 ianuarie a acestui an, la aniversarea a 126 ani de la nașterea marelui nostru poet național, Eminescu — ca un omagiu adus personalității unuia din cei mai de seamă eminescologi ai noștri, Perpessicius — a luat ființă cenaclul „PERPESSICIUS” al Ministerului Educației și Învățămîntului.

În ședința inaugurală, după alegerea președintelui cenaclului (Mihai Șora) și a comitetului de conducere (Constantin Crișan, Doina Sterescu, Ilie Dogaru și Sorin Teodorescu) cîteva aspecte din viața și activitatea reputatului istoric literar Perpessicius a prezentat istoricul literar D. D. Panaitescu. Au citit din versurile lor inedite poezii Ana Blandiana, Ion Horea, Mariana Filimon și Doina Sterescu. A citit proză Costache Olăreanu.

A.C.

„Revista de fizică și chimie” — publicație lunară — vine în sprijinul pregătirii elevilor pentru însușirea temeinică a cunoștințelor de fizică și chimie, conform programelor școlare, precum și pentru concursurile naționale și internaționale și admiterea în facultăți, constituind un îndreptar în munca profesorilor cu elevii în cadrul lecțiilor și cercurilor de specialitate.

În paginile revistei apar materiale de informare la zi în domeniul fizicii și chimiei, precum și probleme care vor constitui subiecte de examen. Revista constituie bibliografie obligatorie pentru concursurile naționale și internaționale de fizică și chimie.

★

Informăm cititorii din străinătate că abonamentele la revista „Tribuna școlii” se fac prin ILEXIM — serviciul export-import presă — Calea Griviței nr. 64—66, P.O.B. 2001 telex 011226 — București.

Sarcinile comandanților-instructori în aplicarea noilor prevederi ale Statutului Organizației pionierilor

A III-a Conferință Națională — eveniment cu profunde semnificații pentru mișcarea pionierescă din țara noastră — analizând cu răspundere și exigență rezultatele obținute, a evidențiat experiența acumulată, a definit sarcinile ce îi revin Organizației pionierilor din Hotărârile Congresului al XI-lea al P.C.R., din cuvântarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la ședința festivă de deschidere a Forumului tineretului, ca și cadrul organizatoric al întregii activități pionierești. În acest context, conferința a adoptat un singur Statut al Organizației, care prevede în mod unitar obiectivele majore și sarcinile fundamentale ale educării și formării comuniste, revoluționare a pionierilor din patria noastră.

În vederea cunoașterii și aplicării în viață a noilor prevederi ale Statutului Organizației pionierilor (publicat în revista „Cutezătorii”, nr. 3, ianuarie 1976), a realizării principalelor obiective ale activității pionierești în această etapă, comandantul-instructor de detașament îi revin sarcini deosebite.

Astfel, în această perioadă, comandantul-instructor de detașament va urmări cunoașterea și înțelegerea de către fiecare pionier și școlar a noilor prevederi statutare. Prin acțiuni diferențiate, potrivit vârstei, comandantul-instructor va explica pionierilor din clasele II-IV ce este Statutul și în ce condiții un școlar poate deveni membru al organizației, care sînt principalele prevederi ale Statutului, insistînd asupra scopului și sarcinilor organizației, asupra angajamentului rostit la primirea în organizație, precum și asupra îndatoririlor ce revin pionierilor. Explicațiile date vor fi însoțite de exemplificări din viața și munca pionierilor școlii, a celorlalți pionieri, de imagini (fotografii, albume, diapozitive, revista „Luminița” etc.), de povestiri, poezii și cîntece cu un conținut adecvat.

Cu pionierii din clasele V-VIII, acțiunea de cunoaștere a Statutului se realizează sub forma dezbaterilor. În cadrul acestora, pe baza studierii individuale a Statutului de către pionieri, comandantul-instructor va sprijini comandamentul în asigurarea înțelegerii semnificațiilor politice, sociale ale noilor prevederi statutare în contextul profundelor transformări revoluționare din viața poporului nostru.

Împreună cu comandamentul, va insista asupra rolului politic mobilizator al legămîntului rostit și semnat de pionieri în cursul clasei a V-a, asupra îndatoririlor sporite ce le revin, precum și asupra pregătirii lor în vederea intrării în organizația U.T.C. În acest sens, se va conlucra strîns și cu organizațiile U.T.C. din școli.

Cu prilejul dezbaterilor, ca și al altor activități, comandanții-instructori de detașamente vor orienta comandamentele pionierești în direcția angajării politice a tuturor pionierilor, ca membri ai Organizației.

Comandanții-instructori vor urmări ca prezentarea unitară în Statut a atribuțiilor comandamentelor și consiliilor organizației să ducă la înțelegerea corectă a răspunderilor acestor organe colective de conducere din mișcarea pionierescă, ca expresie a adîncirii democrației și dezvoltării autoconducerii pionierești.

Completarea consiliilor organizației cu reprezentanți ai pionierilor — acțiune care se desfășoară în prezent — va asigura participarea în mod direct la activitatea de conducere a copiilor nu numai la nivelul școlii, ci și la nivel comunal, orașenesc, municipal, județean și național. În acest context, comandanții-instructori sînt chemați să sprijine activitatea comandamentelor, a pionierilor din consiliile organizației, în stimularea inițiativei pionierești, în antrenarea pionierilor la conceperea și programarea activității lor, în găsirea celor mai potrivite forme și modalități de acțiune, în funcție de particularitățile de vîrstă, de aptitudinile și interesele copiilor.

Comandanții-instructori pot acorda un ajutor susținut membrilor activelor pionierești în îndeplinirea la timp a sarcinilor asumate, învățîndu-i cum să coordoneze și să conducă activitățile stabilite în programul detașamentelor și al unității, cum să exercite controlul îndeplinirii sarcinilor. Esențial este ca învățătorul și dirigințele comandanți-instructori să nu se substituie comandamentului, ci, dimpotrivă, să-i creeze acestuia toate posibilitățile de afirmare și înfăptuire în activitatea practică a funcției sale de conducere.

Punînd un accent deosebit pe lărgirea democrației în viața de organizație, noul Statut prevede creșterea rolului comandamentelor pionierești în conceperea, organizarea și conducerea întregii activități, dar, în același timp, și o răspundere sporită pentru consiliile comandanților-instructori.

Ca organ colectiv de îndrumare a activității pionierești, consiliul comandanților-instructori, constituit anual și condus de comandantul-instructor de unitate, lucrînd sub conducerea nemijlocită a organizației de partid, sprijină activitatea pionierilor și comandamentului unității în organizarea și desfășurarea întregii activități pionierești. În scopul formării activului pionieresc și perfecționării cadrelor care muncesc cu pionierii, consiliul comandanților-instructori inițiază acțiuni cu caracter politico-metodic, expuneri metodice, schimburi de experiență, dezbateri, instruirea ale activului pionieresc etc. Consiliul comandanților-instructori își desfășoară activitatea pe baza unei note de probleme, întocmită trimestrial, care cuprinde atît sarcinile ce decurg din hotărârile consiliilor ierarhice organizatorice, precum și inițiativele proprii, menite să sprijine realizarea acțiunilor prevăzute în programul de activități al unității respective.

Un rol sporit trebuie să-l joace Consiliul comandanților-instructori în realizarea tuturor condițiilor pentru îmbunătățirea permanentă a pregătirii școlare a elevilor, a procesului instructiv-educativ, în promovarea unei atitudini înaintate și responsabile față de muncă, în înfăptuirea legării învățămîntului cu producția, cu viața.

Prin toate aceste forme, în etapa actuală și în perspectivă, se va urmări modul în care, la nivelul grupelor, detașamentelor și unității, al comandamentelor pionierești, se realizează înțelegerea și aplicarea în viață a prevederilor Statutului. Primind sarcini concrete, pe măsura posibilităților lor, îndrumați îndeaproape de Consiliul comandanților-instructori, pionierii devin mai exigenți cu propria lor activitate și față de cei din jur, se deprînd cu normele organizatorice și în felul acesta se comportă în orice situație și oriunde s-ar afla, în concordanță cu cerințele formulate în Statut.

Ceea ce trebuie să asigure Consiliul comandanților-instructori, fiecare comandant-instructor în parte, este tocmai înțelegerea corectă a sensului noilor prevederi statutare, a faptului că ele marchează o etapă calitativă nouă în mișcarea pionierescă — consolidarea politic-organizatorică a Organizației pionierilor — că implică sarcini sporite pentru fiecare pionier, dar și tot atîtea responsabilități pentru cadrele care muncesc cu pionierii în înfăptuirea rolului lor politic, revoluționar.

Prin respectarea și aplicarea prevederilor statutare vom reuși să imprimăm muncii noastre un caracter organizat, să-i asigurăm un cadru prielnic pentru realizarea cu răspundere, la nivelul cerințelor actuale, a sarcinilor ce ne revin împreună cu școala, sub conducerea organizațiilor de partid, în educarea comunistă a tinerei generații.

NICOLAE BOJAN
membru al Biroului Consiliului Național al Organizației Pionierilor,
șeful Comisiei organizatorice

COMITETELE DE PĂRINȚI

În atmosfera școlii, spirit muncitoresc

Au trecut cinci ani de cînd am fost ales președinte al Comitetului de părinți al Școlii generale nr. 78. Timp destul ca să-l cunosc mai bine pe părinții membri ai comitetului pe școală — în total 25 — și al comitetelor pe clase, o parte din ceilalți părinți ai elevilor, colectivul de cadre didactice și — pot spune — și pe mulți din colegii celor doi copii ai mei, elevi ai acestei unități de învățămînt cu un efectiv de 524 de elevi.

Sînt convins că această cunoaștere este un element de seamă al colaborării fructuoase între școală și familie. Pot spune cu mîna pe inimă că școala este reprezentată pe amlăndouă planurile de oameni de nădejde: tovarășa profesoară Ana Cătălin este un director exigent, bun organizator și un tovarăș de muncă cu excepționale calități omenești; comitetul de părinți este format din muncitori destoinici, săritori, înțelegători. Dealtfel 99,9% din elevi provin din familii de muncitori care lucrează la cele 4 mari întreprinderi din această zonă a Capitalei (Uzinele „23 August”, „Republica”, Fabrica de mașini și agregate, Antilopa-Progressul). Acest lucru, cred, influențează în foarte mare măsură disciplina muncii noastre, calitatea rezultatelor pe care le obținem. Pentru că și în școală, ca și în uzină, noi rezolvăm problemele deschise, muncitoresc. Așa se explică lipsa absențelor elevilor de la ore, faptul că școlarizarea este efectuată în procent maxim, ca și comportarea demnă și cinstită, atît în cadrul școlii, cit și în afara ei. Să nu se înțeleagă greșit: nu există copilărie fără năzbitii, fără greșeli. Dar, noi am

eliminat cazurile grave de indisciplină. Acum, foarte rar se mai întîmplă ca părinții unor elevi cu rezultate mai slabe la învățătură să se prezinte cu false pretenții în fața profesorilor și a elevilor. Fiindcă, datorită lectoratelor cu părinții, datorită prezenței lor în școală, s-au convins că notele slabe nu se datoresc lipsei de bunăvoință și preocupare a cadrelor didactice, ci, adeseori, lipsei de control și ajutor din partea familiei, nelămuririi lecțiilor. E bine să vedem într-o notă slabă a copilului nostru și greșeala noastră, a părinților.

Comitetul de părinți s-a străduit să îndrume familiile elevilor tocmai în această direcție, a modulului cum trebuie să-și ajute acasă copilul, pentru a stăpîni cunoștințele necesare promovării dintr-o clasă în alta, terminării studiilor. Centrul de ateliere de la Școala generală nr. 55, unde își desfășoară activitatea practică-productivă elevii noștri, îi învață să cîștige anumite deprinderi, anumite tehnologii trebuincioase unor meserii (electrotehnică, lăcătușărie). Noi, părinții, avem datoria să-i învățăm să iubească munca, să înțeleagă că la cele mai înalte școli se ajunge tot prin muncă, să fie convinși că singura posibilitate de a trăi curat, frumos și bine este munca cinstită, această brățară de aur a oamenilor.

TUDOR NEDELCU
lăcătuș mecanic la secția „Locomotive”
a Uzinelor „23 August”, președintele
Comitetului de părinți al Școlii generale
nr. 78 din București

Sînt ateu, tovarășe profesor!

O elevă din anul I al unui liceu economic, în prag de a împlini 16 ani, îmi trimite o scrisoare prin care îmi cere să-i răspund personal sau public la cîteva din frămîntările, nedumeririle și proiectele sale. Dorește să se încadreze în muncă după absolvirea anului II de liceu și să continue studiile în învățămînt seral sau fără frecvență; mă întreabă „dacă e bun acest proiect” și îi răspund că e bun. Dorește să-și clarifice o seamă de lucruri în legătură cu prietenia ei cu un elev din aceeași localitate, dar care învață la o școală din alt oraș, și pentru care „au ajuns să se certe, între ele, verișoare cu verișoare” și îi răspund — atît cit se poate răspunde printr-o scrisoare — că, la acești aproape 16 ani, există și „furtuni într-un pahar cu apă”. Dorește să asculte la radio o anumită piesă de teatru și îi răspund că am transmis dorința ei, colegilor de specialitate de la Radiodifuziune. Și, mai dorește să știe cîteva lucruri despre religie. Transcriu aceste — pentru mine — zguduitoare rînduri: „Aș vrea să știu de ce cadrele didactice pe care le-am cunoscut nu vorbesc despre religie. Tovarășa profesoară C. în clasa a VIII-a de la școala generală, cînd ne-a vorbit la anatomie despre mărul lui Adam nu ne-a spus de ce s-a format acest omușor, iar eu știu doar de la oamenii mai în vîrstă care au învățat religia că e din mărul de la Eva. Eu nu cred că omul se trage din maimuță, dar nimeni nu mi-a spus la școală nici că se trage, nici că nu se trage. Și, apoi, vă întreb pe dumneavoastră, și să știți că nu sînt adventistă, ce spuneți, există Dumnezeu?”

O fată de 16 ani, care nu mai are decît un singur an de învățămînt general, nu vrea să încheie pregătirea școlară fără să fi obținut răspunsuri la întrebări care o preocupă și, neaflîndu-le în școală, apelează în altă parte. Răspunsuri pe care ar fi putut să le primească cel puțin de la un singur, dacă nu de la toți cei peste 20—30 de învățători și profesori care i-au asigurat munca de învățătură în cei aproape nouă ani de școlarizare parcursă pînă acum.

I s-a vorbit despre verbe tranzitive și ecuții de gradul II, despre monocotiledonate și evidența contabilă, despre compusii sulfului și despre lacurile de munte, probabil că le-a și învățat temeinic și le-a reproduș bine prin tot felul de examinări orale și scrise, dar se apropie de încheierea a zece ani de școlarizare cu grave goluri în ceea ce privește formarea sa în spiritul concepției științifice revoluționare a partidului nostru. Și aceasta, în anii în care programul ideologic al partidului nostru depășește cadrul activității ideologice-educative al formării și dezvoltării conștiinței socialiste și stabilește clar căile pentru afirmarea hotărîrită și consecventă în societate a principiilor de viață comunistă.

S-ar putea întîmpla ca în liceul respectiv să se prezinte, în cadrul apropiației dezbateri cu privire la activitatea ideologică-educativă, un amplu și bogat raport de activitate cu numeroase acțiuni de educare comunistă a cadrelor didactice și a elevilor; dar cum rămîne — chiar dacă e vorba numai de una sau de zece eleve din întreg liceul — răspunsul la întrebarea „Ce credeți, există Dumnezeu?” „Și afirmarea „eu nu cred că omul se trage din maimuță!”? De ce „cred”, cînd ar fi putut spune, doar aceasta școala i-o poate înfățișa, „știu că omul se trage etc.” pentru că nu e vorba de „a crede sau nu”, ci de „a ignora sau a ști”.

Moș Gerilă a existat ca o realitate incontestabilă toată vremea cît am crezut în el! Cînd am început să mă îndoiesc, fiindcă alți copii mai mari m-au împins să văd că Moș Gerilă era încălțat cu bocancii tatălui meu, blajinul și darnicul Moș începuse deja să nu mai existe. Pînă și cei mai năpraznici și temuți dintre zei, marele Jupiter și omnipotentul Neptun al mărilor au căzut ca niște jalnice fantome în fața chiar și a unui singur credincios care s-a îndoit de existența lor. Dar mai presus de îndoială, care poate fi prologul lichidării oricărui fantasma, a ști și a înlocui credințele prin convingeri constituie una dintre căile principale ale eliberării de sub asuprirea constrîngerilor religioase.

Aceasta este și principala poziție metodologică în dezvoltarea, pe parcursul școlarității din grădiniță și pînă la absolvirea școlii, a concepției ateist-științifice; cunoaștere științifică și convingeri materialiste, înțelegerea determinist-cauzală de către elevi a naturii și societății.

Iar, această poziție metodologică aduce după sine necesitatea adîncirii obiectivelor educative nu numai pentru învățămînt în general, ci pentru fiecare obiect înscris în planul fiecărei trepte de învățămînt. Ce fel de științe ale naturii a fost învățată să învețe eleva de anul I, ale cărei îndoieli le-am reproduș mai sus, dacă toate cunoștințele însușite nu-i folosesc să aibă cit de cit o imagine a evoluției vieții? Și, ce fel de istorie i s-a predat, dacă nu a reușit să se apropie de încheierea școlarizării generale de zece ani cu o înțelegere clară a procesualității dezvoltării societății omenești și, în special, a faptului că religiile, ele însele, atît de numeroase și de individualizate, au apărut și au dispărut de-a lungul secolelor și mileniilor!

Adîncirea, așadar, a obiectivelor educative în perspectiva formării omului nou al societății noastre socialiste constituie una dintre cele mai importante sarcini ale fiecărui educator, cheazăse a îmbogățirii conținutului ideologic al activității didactice, calea directă spre a avea absolvenți care să ne poată spune, spre mîndria noastră, „Sînt ateu, tovarășe profesor!”.

COSTIN ȘTEFĂNESCU

MIJLOACELE DE ÎNVĂȚĂMÎNT ÎN ACTIVITATEA DIDACTICĂ

Mijloacele de învățămînt — care în ultimii ani au ridicat cu prestigiu de la o parte și de la alta — constituie obiectul unor preocupări și dezbateri ca un stagiul pe cit de îndelungat, pe alții de mereu actual.

Aceste preocupări și dezbateri se desfășoară pe o vastă arie de la creion și pînă la calculatorul electronic, ca mijloc de învățămînt, și de la atitudinea de acceptare entuziastă și fără rezerve, pe temeiul inovării și modernizării activității didactice, pînă la atitudinea de total refuz, în virtutea imaginii, evocate ca căldură a învățătorului care a format oameni adevărați din copiii cărora nu le-au putut oferi nimic mai mult decît o tăbliță, un condei, o cretă, o tablă și o brumă de materiale trudite de el însuși.

Se vorbește, chiar, și de o integrare „conținut-metodă-mijloc” pînă la anxietatea eliminării profesorului și suplinirii activității acestuia, de către roboți-mașini de instruire sau de activitatea exclusivă de autoformare a elevului.

Exprimînd figurat această frământare — necesară oricărui act de creație — mijloacele de învățămînt sînt privite fie ca un „zeu atotputernic”, fie ca un „mit ridiculos” (prăpădit de șoricel). Unde se află, însă, calea aceea de mijloc, care — fără să fie a mediocrității — exprimă pîsul cel mai înalt, cel înalt în mijloc între două văi ?

Încercăm să răspundem unora dintre preocupările actuale privind folosirea mijloacelor de învățămînt, cu ajutorul cititorilor noștri, al cadrelor didactice și al altor oameni de știință. Să le dăm cuvîntul :

Fetisizate într-o vreme, abandonate apoi, mijloacele tehnice audio-vizuale își au rostul cu prisosință în lecții atunci cînd sînt judicios folosite. Ele nu sînt un scop în sine. Constitue auxiliare de preț, alături de mijloacele tradiționale, perfecționate la rîndul lor, în scopul realizării cu maximă eficiență a caracterului formativ, informativ și aplicativ al procesului de învățămînt. În condițiile integrării mijloacelor moderne audio-vizuale pentru sporirea eficienței pedagogice a procesului de instruire, e necesar ca atenția să se concentreze asupra pregătirii și informării profesorilor din punctul de vedere al problemelor pedagogice, a unei didactici moderne, a mijloacelor audio-vizuale și, totodată, asupra pregătirii elevilor beneficiari pentru înțelegerea, participarea și dezvoltarea unei puternice motivații față de tehnologia specifică a mijloacelor audio-vizuale în sistemul tehnologic general al muncii didactice.

Mijloacele moderne audio-vizuale diversifică sursele de informații, stimulează interesul, imaginația și curiozitatea elevilor cu valențe cognitive și formative, au forță emoțional-motivatională, tonifică și acționează potențele intelectuale ale elevilor, dar și abilitățile director al profesorului în audio-vizionarea mesajelor generează o psihologie a pasivității intelectuale, estompînd caracterul activ al gândirii și imaginației elevilor. Folosirea lor excesivă duce la „demisia de la personalitate în favoarea masificării”. Eficiența mijloacelor tehnice audio-vizuale este condiționată și de calitatea lor intrinsecă, dar mai ales, de metodică lor de folosire, de funcționalitățile lor pedagogice complete, de efortul pedagogic creat al profesorului, conștient atît de virtuțile și limitele tehnicilor audio-vizuale, de relația dintre ele și profesor, cît și de contextul viu al formelor de organizare a activității instructiv-educative. Tehnologia specifică a mijloacelor audio-vizuale poate fi încadrată în sistemul tehnologic general al muncii didactice.

Prof. GHEORGHE ANTOCHE
directorul Liceului real-umanist
din Vulcan, jud. Hunedoara

Folosind rezultatele unei cercetări, pe această temă, desfășurate între anii 1967—1974, în cadrul Școlii generale nr. 19 din Craiova, doresc să precizez care este locul acestor mijloace de învățămînt în predare :

a) Integrarea lor asigură întărirea caracterului științific, ideologico-politic și practic-aplicativ al cunoștințelor ;

b) fac lecțiile mai vii și mai atractive, sporindu-le eficiența și favorizînd dezvoltarea laturilor formative ale predării ;

c) ele nu înlătură învățătorul și nici mijloacele clasice de învățămînt, ci ușurează munca acestuia, asigurînd totodată o eficiență sporită și celorlalte mijloace ;

d) prin volumul lor redus, realizează o considerabilă economie de spațiu și chiar

de timp (eliberîndu-ne un quantum important de ore folosite înainte pentru confecționarea planșelor, desenelor, etc.), ce pot fi utilizate, cu mai mult randament, pentru alte activități în cursul lecțiilor ;

e) la clasele mici, proiecțiile și audițiile stîrnesc în mare măsură interesul elevilor, avînd o deosebită putere de convingere și de emoționare, precum și de clarificare într-o serie de procese complicate și fenomene inaccesibile pentru observația obișnuită, din cauza rapidității sau încetinirii desfășurării lor, depărtării în timp și spațiu ;

f) folosirea acestor mijloace nu este indicată acolo unde copiii au posibilitatea să facă observații directe asupra realității obiective, în acest caz, ne vom lipsi de mijloacele auxiliare ;

g) permit folosirea unei metodologii moderne, căci randamentul lor nu depinde de mijlocul folosit, ci de metoda care îl animă, cerînd o minuțioasă pregătire pentru lecții.

Inv. MIHALACHE GURGUI
Școala generală nr. 19 din Craiova

Este de neconceput o lecție de geografie izbutită, fără să ne folosim de hartă. Căci lucrul cu harta constituie cel mai bun mijloc pentru dezvoltarea gândirii geografice la elevi, odată cu formarea deprinderii de a putea folosi acest important material cartografic în diferite împrejurări de viață.

Se știe că, pentru a putea citi și interpreta corect o hartă, elevii au nevoie, mai întîi, să cunoască și să stăpînească în mod temeinic un minim de noțiuni de cartografie, cum ar fi : principalele sisteme de proiecție cartografică ; scara de proporție numerică și grafică și semnele convenționale de planimetrie și denivelment, care constituie „alfabetul” cartografic.

Am dat acest exemplu spre a sustine ideea că pentru ca elevii să folosească mijloace moderne de învățămînt, este necesar să îi inițiem, asigurîndu-le pregătirea corespunzătoare.

Prof. emerit GHEORGHE BREHARU
Liceul „Petru Maior” din Gherla,
jud. Cluj

O bună parte dintre noi, cei ce predăm limbile moderne, am început să acordăm benzilor și discului o importanță exagerată, un fel de putere magică. Uitînd că ele sînt niște mijloace foarte importante și utile, e adevărat, dar niște auxiliare, totuși, noi inversăm termenii ecuației, acordîndu-le prioritate față de propriile noastre „mijloace” printre care, de pildă, lectura expresivă a profesorului. Într-adevăr, lectura expresivă, începînd cu sunetele, continuînd cu structurile și ter-

minînd cu textele, are o importanță capitală în formarea „auzului” elevilor. Îngrijindu-ne să procurăm cît mai multe benzi și discuri, să dăm totuși prioritate propriului nostru aparat fonator. Modelele oferite de tehnicile audio-vizuale să consolideze, în primul rînd, și, apoi, să perfecționeze deprinderile de pronunțare, ritm și intonație, dobîndite de la profesor. Așa se explică de ce am întîlnit, uneori, cu ocazia inspecțiilor speciale, elevi, cu o pronunțare mulțumitoare la școli foarte slab dotate și, din contra, elevi cu o pronunție cu totul defectuoasă la școli supradotate cu aparatul tehnică.

Prof. FLORIN ANGHIEL
Liceul „N. Bălcescu” din Pitești

Pînă nu de mult, putea fi considerată ca reușită lecția în care profesorul făcea demonstrații de la catedră cu ajutorul unor experiențe. Azi, și o lecție desfășurată cu mijloace moderne poate eșua, dacă avem în vedere, permanent, scopul și sarcinile învățămîntului formativ.

Personal, ca profesor de matematică la clasele gimnaziale, am considerat că obiectul esențial, pe care e firesc să-l urmărească fiecare profesor de matematică, este acela de a-l îndruma pe elevii săi pînă la nivelul activității lor independente. Un rol de seamă în realizarea acestui obiectiv îl au mijloacele didactice utilizate. Fără pasiunea profesorului și pricepera de a le folosi, mijloacele didactice nu pot deveni o componentă esențială a învățămîntului modern.

Prof. VASILE GHIZDAVU
Liceul „Ion Minulescu” din Slatina,
jud. OH

Mijloacele de învățămînt, pe lângă faptul că îmbogățesc nivelul de cunoștințe al elevilor și formează deprinderi de muncă intelectuală, duc și la individualizarea muncii didactice în colectivele de elevi.

Inv. PAVEL GARANIE
Școala generală nr. 1 din Fălticeni,
jud. Suceava

Vorbînd despre mijloacele de învățămînt, unii se gîndeau, cel puțin într-un timp, exclusiv la mijloacele tehnice audio-vizuale (diapozitiv, diapozitiv, benzi magnetice, discuri mai ales). Este necesar să recunoaștem că o asemenea părere este cam limitată.

Folosirea la clasă numai a mijloacelor tradiționale, rezerva manifestată față de noile mijloace moderne sînt dăunătoare, după cum tot dăunătoare este și folosirea fără discernămint a acestora din urmă. Utilizate cu pricepere, discul, banda de magnetofon, diapozitivele, au o mare valoare emoțională. Mijloacele audio-vizuale reprezintă, într-adevăr, un element al modernizării procesului de învățămînt. Dar nu suficient, pentru că procesul de modernizare e mult mai complex, presupunînd modernizarea conținutului lecției, „nu extensiv, prin lărgirea volumului de cunoștințe, ci intensiv, prin abordarea fenomenelor într-o viziune nouă”, și a metodelor folosite.

O lecție cu adevărat modernă presupune nu numai aparatul și tehnica noi, ci mai ales perfecționarea continuă a metodelor și proceselor folosite în dobîndirea cunoștințelor. Cred că e necesar ca fiecare profesor să manifeste preocupare pentru procurarea și confecționarea cu ajutorul elevilor a unor materiale auxiliare procesului de învățămînt.

Prof. GH. N. VASILACHE
Școala generală din Teșu,
jud. Galați

Activizarea elevilor, antrenarea lor spre cunoașterea profundă a fenomenului, deprinderea lor cu munca independentă, toate acestea nu se pot realiza fără o atentă folosire a mijloacelor de învățămînt.

Bineînțeles că subordonarea mijloacelor de învățămînt față de metodele active, precum și integrarea lor organică în lecție constituie condiția esențială a eficienței folosirii acestora.

Mulți profesori se întrebă dacă pot porni la înțelegerea unor noțiuni noi sau la consolidarea altora mai vechi folosind ca mijloc de lucru în clasă manualul. Eu cred că da !

Manualul este integrat în mijloacele clasice de învățămînt. Este necesar ca modernă să fie optica profesorului în folosirea acestuia. Așa cum sînt concepute, noile manuale experimentale de citire, lectură literară și gramatică pot deveni un instrument permanent de lucru al elevilor. Multitudinea și varietatea exercițiilor din manuale permit profesorului

tratarea diferențiată a elevilor, ba chiar și tratarea individuală a acestora.

Manualul rămîne un bun instrument de lucru pentru elev. Reușim, cu ajutorul manualului, să creăm oarecare desprindere de sub „tutela” copleșitoare a profesorului.

Prof. LUCREȚIA GRIGORE
Școala generală nr. 29 din Constanța

Integrarea mijloacelor moderne de învățămînt în viața școlii, transformarea lor în instrumente didactice sînt condiționate de cunoașterea funcționalității și a valențelor pedagogice specifice fiecărui dintre aceste mijloace, precum și de existența unei metodologii validate prin vind utilizarea lor în practica învățămîntului.

Inv. ION COICA
Școala generală din Drauț,
jud. Arad

Una și aceeași imagine proiectată cu mijloace moderne poate fi folosită în diferite momente ale lecției pentru conștințarea de noi cunoștințe, dar și pentru fixarea lor (ca un rezumat vizual) ca pregătire pentru lecția ce va urma.

Instit. TĂNASE TIRNOVEANU
Școala generală din Bălanu,
jud. Ilfov

Prin mijloacele de învățămînt întregim acele instrumente, materiale care facilitează însușirea lecției de către elevi, antrenează să participe în mod conștient, le dezvoltă gîndirea, spiritul observației și li deprind cu munca căutătoare, de descoperire a unor lucruri asigurate, în final, succesul. Ele pot fi folosite cu succes în orice lecție, în orice moment al acesteia, cu condiția cunoașterii a ceea ce vrem să realizăm. Cred că e deosebit de important să ne gîndim la locul lor în lecție, încă de la întocmirea planificării calendaristice și, mai cu seamă, din perioada imediat următoare desfășurării ei.

Prof. GRIGORE ROMAN
Școala generală din comuna Caseiu
jud. Cluj

Este bine ca mijloacele de învățămînt să fie introduse în lecție numai atunci cînd este necesar, fără a amăra elevii, distrăgîndu-le atenția. Fără cum sînt folosite constituie de multe și un mijloc de prevenire a oboselii plictiselii în timpul unei lecții. În țările de citire, geografie, istorie, știință, folosirea mijloacelor sonore sau a imaginii stimulează interesul elevilor pentru lecție.

Inv. DUMITRU GEORGESCU
Școala generală din Stăncuștii-Lărgi
jud. Gorj

Mijloacele de învățămînt ocupă un loc de seamă în procesul de învățămînt prin faptul că lărgesc orizontul cultural al elevilor cu informații actuale, cu cuceriri ale științei. Prin intermediul mijloacelor audio-vizuale elevii își lărgesc orizontul propriei lor experiențe. Ele familiarizează cu aspecte puțin cunoscute ale culturii și civilizației din țara noastră și din alte țări.

Inv. FLORICA CIOBĂNEA
Școala generală din Conțești,
com. Davidesti,
jud. Argeș

Consider că mijloacele audio-vizuale prezintă o mare importanță, mai ales în perioada inițială a predării orașelor limbilor moderne, cînd imaginea și cea vizuală ocupă locul de bază în area primelor deprinderi de exprimare. Nicăieri, mijloacele tehnice vizuale ocupă un loc mai important în predarea limbilor străine decît în primii ani de studiu și, cu deosebire, în perioada inițiere, cînd învățarea se face pe orăș și, mai ales, intuitivă.

Cu toată importanța lor indiscuțibilă mijloacele tehnice audio-vizuale pot fi considerate drept — ceea ce și sînt — auxiliare prețioase, ce nici nu tind să înlocuiască locul profesorului. Ele sînt serioase în ajutorul profesorului, li e misese forțele, li multiplică posibilitățile de a îmbogăți conținutul lecțiilor și al activităților în afară de clasă, permițînd exprimarea elevilor și de a lăsa interesul acestora pentru studiu.

Prof. MARGARETA NICUȚ
Școala generală din Teșu,
jud. OH

Pentru folosirea cât mai activă a mijloacelor de învățământ, apreciez că este necesar ca profesorul să-și precizeze din timp și cu perfectă claritate scopul și locul utilizării materialului didactic în succesiunea momentelor lecției, să cunoască bine și să minuiască cu pricepere orice material ajutător pe care îl aduce la lecție, iar pentru folosirea corectă și cât mai sigură a materialului audio-visual, profesorul să facă repetiții prealabile.

Pentru îmbogățirea bazei materiale didactice, este bine să se înființeze în fiecare școală cercuri, în vederea confecționării cu elevii a materialului didactic. În vacanțe, elevii pot fi atrași la efectuarea lucrărilor de recondiționare a materialului didactic.

Prof. VALERIU SANDOVICI
Școala generală de 10 ani din Dolheștii Mari, jud. Suceava

Am constatat că, de multe ori, mijloacele didactice moderne sunt folosite pentru a mări sfera de influență a metodelor expozitive ale cadrelor didactice. Prin acestea, în fapt, nu e vorba decât de o prelungire a folosirii mijloacelor tradiționale. După părerea mea această situație exprimă o înțelegere unilaterală a rolului mijloacelor moderne de învățământ.

Se impune o preocupare mai intensă pentru formarea, în primul rând, a unei concepții moderne asupra procesului învățării în care elevul să desfășoare singur experiența în laborator și, tot el, să descopere concluziile. Dacă — spre exemplu — elevul minuieste cu pricepere magnetofonul spre a se înregistra și spre a se compara cu un model va dobândi incomparabil mai mult decât acordându-se prioritate folosirii instalațiilor didactice în scopul elaborării unor lecții expozitive cu caracter de spectacol.

Se poate spune că dotarea unui laborator sau a unui cabinet școlar va fi cu atât mai valoroasă din punct de vedere didactic, cu cât mijloacele pe care le cuprinde pot promova un proces de învățare realizat prin activitatea nemijlocită a elevilor cu aceste mijloace.

Inv. AUREL CRIȘAN
Școala generală din Crișeni, jud. Sălaj

Experiența demonstrează că acestea pot fi folosite în procesul de transmitere a noilor cunoștințe, în etapele de fixare și consolidare, în verificare și recapitulare, cu alte cuvinte pot fi folosite în orice etapă a lecției, dacă se mai poate vorbi astăzi de etape distincte ale acesteia. Important este ca educatorul să folosească mijloacele didactice, clasice sau moderne, în momentul în care lecția, conținutul și scopul ei o cer.

Orice „lipitură” sau introducere în lecție a mijloacelor didactice de dragul introducerii lor la început, la mijloc sau la sfârșit, fără o motivare didactico-științifică, care să corespundă realizării scopului propus, nu asigură o creștere a eficienței lor.

O importanță deosebită are interacțiunea dintre metodele de învățământ și căile de realizare a învățământului cu prioritate formativ și mijloacele de învățământ, suport material al metodelor.

Acordarea priorității aspectului formării fără neglijarea celui informativ, presupune din partea profesorului folosirea metodelor care stimulează activitatea și efortul propriu al elevilor: exerciții, învățarea prin descoperire, învățarea pe echipe etc. Folosirea metodelor moderne sau clasice, care au la baza procesului de predare-învățare activitatea independentă, solicită mai mult ca oricând o bogată și variată bază materială didactică.

Atât mijloacele cât și metodele de învățământ nu sunt acte în sine, izolate; ele sunt create pentru a conduce la o creștere a eficienței în procesul de educație. Preocuparea de bază a copducerilor unităților

școlare, a tuturor cadrelor didactice este formarea, în primul rând, a unei concepții moderne despre procesul nostru de învățământ, din care să rezulte aplicarea pe scară din ce în ce mai largă a metodelor active cu ajutorul mijloacelor și instalațiilor moderne din laboratoare și cabinete, care pot fi cu atât mai valoroase și eficiente cu cât întreaga masă de elevi lucrează nemijlocit cu acestea.

Prof. ILIE CARAMAN
directorul Liceului real-umanist din Făurei, jud. Brăila

Se întilnesc în școli,* în ultimul timp, din ce în ce mai mult, o serie de aparate electrice pentru vizualizarea unor tabele, desenate altădată pe cartoane sau pe tablă, tablouri luminoase pentru a înfățișa fotografii, sau cu becuțele care indică cifrele, simulind străvechiul abac. Aceasta este o tehnizare a unor mijloace didactice vechi, cu exagerare, după părerea noastră, determinată de o greșită concepție despre procesul de cunoaștere specific bunei organizări a procesului de învățământ.

Exagerarea vizualității în procesul de cunoaștere constituie deja o piedică pe drumul dezvoltării capacităților superioare intelectuale. Se aduce ca argument faptul că noutatea ar spori motivația și gradul de participare a elevului, argument luat, chipurile, drept fundament teoretico-științific. Este necesar însă să știm cu ce determinăm acest interes, cu ce orientăm atenția elevilor. Becuțele, culorile, luminozitatea realizează doar o solicitare instinctivă, nefiind vorba de o atenție bine orientată. Răspunsul elevului la stimulul produs de o sursă luminoasă vizuală îl solicită uneori, ca să-l decodifice într-o asemenea măsură încât, dincolo de aspectele de noutate, îi diminuează capacitatea de învățare.

O altă categorie de aparate, cu a căror construire profesorii își pierd prețiosul timp, sînt aparatele de verificare, de testare programată a cunoștințelor: aparate mai simple, mai complexe, unele care reproduc schema clasică a lui Skinner, altele care merg pe răspuns fără selecție. Este vorba din nou de aceeași greșită înțelegere a procesului de învățământ, din nou de aceeași manifestare a comodității. Procesul de examinare este un proces, în adevăr, destul de complex și greu. Acesta presupune din partea profesorului o orientare a investigațiilor în multe aspecte ale structurii personalității elevului. De multe ori, profesorul nu are timp s-o facă, sau e comod. Și atunci apelează la un alt instrument, la un mijloc tehnic care să înlocuiască această activitate complexă. De fapt, nu o înlocuiește deloc, nu realizează decât aspectul cel mai superficial de examinare. După cum știm, experiențele făcute în alte țări arată că nici elevul nu acceptă să fie testat de mașini, pentru că, oricât de complicat ar fi construite, ele nu pot să trăiască, să vibreze afectiv împreună cu elevul în momentul examinării. Elevul are nevoie de această comunicare afectivă, de o dezbateră permanentă cu profesorul. Testarea aceasta cu mașinile lasă impresia de obiectivitate, dar, în fond, înseamnă o lipsă totală de pătrundere în obiectivele pe care le urmărim.

S-ar putea aduce ca argument, în primul rând, faptul că mașinile de testat cunoștințele oferă elevului posibilitatea să-și autoevalueze, să-și autoregleze și, deci, să-și autodozeze eforturile în acțiunea de învățare. Este vorba de aferența inversă, de autocontrolul elevului. Din păcate, profesorii nu realizează această situație, ci caută să se informeze doar ei asupra cantității de cunoștințe pe care o posedă elevul la un moment dat. Desigur, este necesar ca profesorul să evalueze exact cantitatea de cunoștințe ca prag, ca suport, ca mijloc de cunoaștere a nivelului la care au ajuns elevii în vederea intensificării caracterului formativ al predării. Realizarea unui învățământ cu prioritate formativ nu este posibilă fără ca, în prealabil, să existe un fond de informație. Dar aici este nevoie să sondăm un anumit tip de informație, informațiile instrumentale, aflate în relație în vederea realizării modelelor de gândire, a convingerilor, a atitudinilor, a comportamentului, în ultimă instanță. Dealtfel, noi avem elaborată în teoria pedagogică strategia care să ne ajute să nu rămânem la sondarea nudă a informației, ci să ajungem la crearea așezelor situații de raționalizare. Niciodată n-ai să-l ajuți pe elev la dezvoltarea raționamentelor, obligându-l să raporteze doar, de aceea o investigație nudă a cunoștințelor este inutilă fără dezvoltarea capacităților de raționare inductiv, deductiv, prin analogie etc. Profesorul nu prea realizează în practică acest lucru. Este mai comod să pui întrebări de amintire decât să formulezi întrebări care să-l oblige pe elev la raționalitate.

Prof. univ. dr. VASILE BUNESCU
prorector al Institutului central de perfecționare a personalului didactic

Actul de creație, caracteristic activității didactice, este lecția. În proiectul de tehnologie didactică pe care profesorul și-l concepe este imperios necesar ca, în

condițiile actuale ale dezvoltării științifico-tehnice, să-și prevadă și modalitățile de integrare în lecție a mijloacelor de învățământ. De aceea, în prezent, accentul în creația didactică este necesar să cadă asupra formelor și mijloacelor prin care profesorul îl determină pe elev să-și însușească știința ca proces, nu ca produs finit. Complexitatea și diversitatea mijloacelor de învățământ solicită profesorului o activitate creatoare pentru găsirea celor mai eficiente posibilități de valorificare a întregului potențial informativ și formativ al mijloacelor de învățământ. Creația didactică, în condițiile folosirii mijloacelor de învățământ în lecție, are un cimp larg de desfășurare. Actul de creație se manifestă încă de la conceperea lecției, cînd se stabilește mijloacele de învățământ necesare. Opțiunea pentru unul sau altul dintre mijloacele de învățământ se face în funcție de nivelul cu care acest mijloc suplimentează capacitățile de cunoaștere ale elevilor. Uneori, opțiunea este determinată de nivelul dotării cabinetelor și laboratoarelor școlare.

Creația didactică se manifestă și în conceperea și realizarea unor noi mijloace de învățământ. Dinotdeauna, profesorul și-a creat unele materiale auxiliare, necesare studiului disciplinei sale. În condițiile actuale, mijloacele de învățământ nu mai sînt simple instrumente de lucru, confecționate din hirtie sau carton. Științele aplicative și-au adus contribuția și în acest domeniu. În prezent, o bună parte dintre mijloacele de învățământ au ajuns la un înalt nivel de tehnicitate. De aceea, cu atât mai meritorie este contribuția cadrelor didactice care creează noi mijloace de învățământ.

Un cadru nou de desfășurare a creației didactice este microproducția de mijloace de învățământ, realizată în atelierele școlare. Nu avem în vedere numai activitatea desfășurată de maestrul-instructor pentru realizarea unor obiecte care pot fi utilizate și ca mijloace de învățământ, ci activitatea creatoare a acestor profesori care, pe baza bogatei lor experiențe didactice, participă la realizarea unor mijloace de învățământ în atelierul școlar.

Ing. ION PUȘCAȘU
directorul Oficiului central pentru mijloace de învățământ

Modernizarea procesului de învățământ presupune intervenții inovatoare aplicate concomitent în mai multe domenii componente ale acestei activități. Mă voi referi însă numai la faptul că un învățământ perfecționat dezvoltă în special latura sa formativă, promovează activizarea continuă a elevilor care sînt din ce în ce mai mult solicitați să-și dobîndească informațiile și să-și formeze capacități, priceperii sau deprinderii prin activități desfășurate predominant inde-

pendent, în condițiile folosirii unui fond permanent de problematizare. Schimbarea acestei relații dintre elev și procesul de învățare presupune existența obligatorie a unei baze materiale capabile să permită desfășurarea acestui tip de învățământ. Ca să poată lucra, să fie activ din primul până în ultimul minut al lecției și, mai ales, să poată lucra individual sau în grup, elevul trebuie să aibă cu ce, adică să dispună de mijloace de învățământ adecvate fiecărei situații de învățare și conținutului selecționat al fiecărei teme din programa școlară. De aceea, consider că modernizarea procesului de învățământ este legată strîns de existența complexelor de mijloace de învățământ, proiectate în funcție de tehnologia didactică în care urmează a se integra. Eficiența procesului de învățământ în care se integrează mijloace didactice depinde de modul în care este valorificat potențialul pedagogic al acestora.

Ca să vă ofer un exemplu concludent, mă voi referi la integrarea retroproiecției în procesul de învățământ, o prezență recentă în școală, mai ales după fabricarea în serie a retroproiectorului românesc „Delta” de către întreprinderea „Didactica”. De cele mai multe ori, materialele folosite valorifică acest mijloc în două-trei variante de utilizare. După studiile noastre, imbinarea posibilităților tehnice cu cele pedagogice a condus la identificarea a aproximativ 80 de modalități diferite de integrare a retroproiecției în procesul de învățământ. Fără îndoială că fiecare modalitate are indicații și limite de folosire, în raport cu obiectivele pedagogice care urmează a fi realizate prin practicarea proiectelor de tehnologie didactică în care se integrează.

E necesar să se țină seama, de asemenea, că între potențialele pedagogice ale diferitelor mijloace de învățământ de tip integrat (folii, diapozitive, filme didactice, modele de exerciții, emisiuni de TVS etc.) există zone de interferență care trebuie bine cunoscute pentru ca în proiectele de tehnologie didactică să fie stabilite tocmai acele mijloace de învățământ care dovedesc experimental posibilitățile cele mai mari de valorificare formativă.

Aș vrea să amintesc, totodată, că termenul de eficiență a procesului de învățământ apare sinonim cu acela de calitate și că, transpunînd accepțiunile din domeniul producției de bunuri asupra producției de mijloace de învățământ, s-ar putea susține că un mijloc didactic beneficiază de o calitate superioară, în măsura în care corespunde utilității față de beneficiar, adică — în ultimă instanță — față de cerințele elevului care îl folosește și de metodologia în care i se valorifică potențialul pedagogic.

Dr. AL. GHEORGHIU
Șeful laboratorului Mijloace de învățământ, Institutul de cercetări pedagogice și psihologice

Datorită numărului mare de aspecte ridicate în dezbateră, redacția își propune să sintetizeze unele dintre acestea, acreditate de participanți, lăsînd dezbateră deschisă și altor cititori care doresc să-și expună punctele de vedere.

1. Se impune a aprecia că mijloacele de învățământ reprezintă, în condițiile unei activități didactice, cu precădere formativă („informarea constituind mijlocul, iar formarea scopul educației”), modalități de promovare mediată (prin imagine și prin sunet) a realității de studiat în procesul instructiv-educativ. Prin aceasta, mijloacele de învățământ se încarcă alături de profesor și de manual, cu sarcina de a comunica cunoștințe, de a facilita integritatea lor în structuri de cunoștințe și de a contribui la fixarea lor.

2. În procesul instructiv-educativ, mijloacele de învățământ pot fi folosite numai de profesor sau atât de profesor cât și de elevi. În condițiile folosirii numai de către profesor, mijloacele de învățământ au un „comportament” expozițional de dezvoltare a valențelor discursului instructiv-educativ; în cazul folosirii de către profesor, dar și de către elevi, mijloacele de învățământ pot sprijini un proces instructiv-educativ acțional („elevii lucrînd cu cunoștințele, le înțeleg și le fixează la un ridicat nivel de operaționalizare”).

Prin această situație, în raport cu folosirea lor, mijloacele de învățământ se subordonează nu numai obiectivelor educative și conținuturilor informaționale, ci și metodelor de învățământ ca suport material al acestora.

3. În modernizarea procesului instructiv-educativ, hotărîtoare sînt obiectivele, conținuturile și metodele de învățământ; mijloacele le pot servi sau compromite.

4. În căutarea creatoare de transformare a fiecărei ore de curs într-un act eficient de muncă — în principal, al elevilor — profesorul are de deus un efort suplimentar de pregătire psiho-pedagogică și de cunoaștere din acest punct de vedere a mijloacelor de învățământ, pentru a valorifica virtuțile specifice fiecărui mijloc de învățământ (vizualitatea dinamică a imaginii filmate, autenticitatea emoțională a redării de pe banda sonoră, desfășurarea observabilă a reacției chimice, pătrunderea pînă la nivelul detaliului microscopic ș.a.), dar — și — mai ales, pentru a preîntîmpina eventualele neajunsuri pe care le pot produce oricare dintre mijloacele de învățământ atît prin unele „comportamente” specifice cit, indeosebi, prin incorporarea lor neadecvată la lecție, printre care, aglomerarea de mijloace folosite sau manipularea lor necorespunzătoare.

5. Aparatele și mașinile de testat cunoștințe (și, în general, testarea nudă a cunoștințelor) nu corespund în bună măsură cerințelor formative ale școlii generale și liceului și nu pot suplini contactul nemijlocit profesor-elev în evaluarea individualizată a progreselor școlare, în conducerea fiecărui elev către absolvirea cu succes cel puțin a perioadei de pregătire generală și obligatorie.

6. Rolul hotărîtor în conducerea elevului pe drumul dezvoltării sale, an școlar cu an școlar, îl revine învățătorului și profesorului, capacității educatorului de a înțelege profund obiectivele învățământului, de a stăpîni pînă la cea mai recentă eucerire domeniul disciplinei sale, de a minui în deplină cunoaștere metodele și mijloacele de învățământ și de a asigura cu pasiune și cu temeinică pregătire ideologică și politică un proces de educație comunistă la nivelul sarcinilor actuale ale școlii românești.

Dezbateră realizată de prof. Violeta Apostol și prof. Cornelia Girmacea

* Transcriere de pe bandă magnetică a unei convorbiri organizate de redacție.

Producția elevilor și obiectivele instructiv-educative

Redacția revistei noastre a întreprins, în colaborare cu Inspectoratul școlar județean Argeș, un raid-anchetă în școli generale și licee din municipiul Pitești, urmărind modul în care este organizată și se desfășoară pregătirea tehnico-productivă a elevilor. Din echipa care a efectuat raidul-anchetă au făcut parte: Costin Ștefănescu, redactor șef al revistei „Tribuna școlii”, Dragomir Magdin, redactor, ing. Stan Bădescu, inspector școlar, responsabil cu activitatea tehnico-productivă a elevilor, și prof. Gheorghe Fianu, inspector școlar.

Au fost vizitate atelierele școlilor generale nr. 1, 3, 6, 9, 10, 11, 12, 13, cele ale liceelor „Zinca Golescu”, „Nicolae Bălcescu” (elevii acestui liceu efectuează orele de pregătire tehnico-productivă, ca și elevii Școlii generale nr. 3, în cadrul centrului de ateliere interșcolare) și ale Liceului de electrotehnică și fizică; au fost consemnate preocupări și idei valoroase.

Aspectele surprinse în activitatea atelierelor au fost supuse dezbaterii, în cadrul unei întâlniri organizate de Inspectorat și redacție, la care au participat cadre din conducerea Inspectoratului, redactori, maștrii-instructori din școlile vizitate. Inserăm, mai jos, o parte din aspectele discutate (ele vor rămâne, în continuare, în atenția redacției), precum și o parte din soluțiile preconizate.

Profile de ateliere și profile de pregătire

Constatările redacției:

Majoritatea școlilor generale din Pitești au asigurate condiții corespunzătoare pentru instruirea tehnico-practică a elevilor, potrivit programei școlare, în profilele: prelucrarea lemnului (sculptură artistică și tâmplărie), prelucrarea metalelor (lăcătușărie), croitorie-cusături-broderie artistică.

Electrotehnica, profil prevăzut de programa școlară pentru clasa a VIII-a, este, deocamdată, mai puțin reprezentată în școlile generale. Promițătoare ni s-au părut preocupările maestrului-instructor Mihai Radu, de la Școala generală nr. 13, de a atrage către acest domeniu — al prezentului și al viitorului, inclusiv pentru orașul Pitești — în egală măsură băieții și fetele, chiar și în afara programului de atelier, prin activități de cerc.

Dacă în școlile generale, „noile” profile, electrotehnica și electronica, au făcut până acum pași timizi și au fost considerate un „drept” al băieților, la Liceul real-umanist de fete „Zinca Golescu” ele vin să înlocuiască, treptat, tradiționalele cusături, broderii etc. Secția de electrotehnică a microîntreprinderii elevilor funcționează cu rezultate remarcabile.

Liceul de electrotehnică și fizică, în deplin acord cu programa și cu destinația liceului (pregătește cadre pentru integrare imediată în producție și calificare superioară) a organizat activitatea tehnico-productivă în cinci ateliere: unul de lăcătușărie (pentru anul I, băieți și fete); două de electrotehnică și două de electronică.

Opiniile participanților:

● Se vor diversifica profilele atelierelor școlare, implicit profilele de pregătire a elevilor, în funcție de cerințele dezvoltării economice a județului. Astfel, își vor lărgi activitatea atelierele de textile, probabil la Liceul „Zinca Golescu”, unde se va dezvolta și atelierul de electrotehnică, sub forma unui centru interșcolar, în care să-și desfășoare activitatea și elevii Liceului de băieți „Nicolae Bălcescu”. La Liceul „Nicolae Bălcescu” se va înființa un atelier interșcolar de prelucrare a sticlei, în care vor fi pregătite și fetele de la Liceul „Zinca Golescu”. Ne-am gândit să înființăm, la Liceul „Nicolae Bălcescu”, un atelier interșcolar de sculptură (articole de mobilă) pentru băieți și fete. Dat fiind că în județ există stațiuni de cercetare pomicolă și viticolă, se va crea o microseră școlară, lângă Școala generală nr. 12. Diversificarea profilelor de instruire va atrage după sine noi posibilități de pregătire practică a fetelor. (prof. Stan Florea, inspector general școlar).

● Pregătirea elevilor pentru viață înseamnă, de bună seamă, și pregătirea lor pentru viața de familie, deci, inițiere în gospodărie, croitorie, cusut, broderie și această sarcină revine școlii în etapa gimnazială. (Ioana Pietreanu, Școala generală nr. 9).

● Școala trebuie, oare, să preia toate obligațiile familiei privind pregătirea pentru viață a fetelor sau să le

pregătească, prin mijloace de care familia nu dispune, pentru producție, pentru o activitate social-utilă? (prof. Gheorghe Fianu, inspector școlar).

Aprovizionare, producție, desfacere

Constatările redacției:

Am remarcat preocuparea de a se îmbunătăți aprovizionarea cu materiale și materii prime a atelierelor, factor care condiționează producția școlară și care este, la rîndul ei, influențată de ceea ce își propun maștrii-instructori să producă efectiv cu elevii. Să dăm un exemplu: pentru Combinatul de prelucrare a lemnului, produc mai multe reperi atelierele de lăcătușărie decât cele de prelucrare a lemnului. În această situație, „lipsa de materiale” este mai frecventă în rîndul celor din urmă. (Cazul atelierelor de lăcătușărie ale școlilor generale nr. 10 și nr. 11 și al atelierului de prelucrare a lemnului de la Școala generală nr. 10). Am aflat, în majoritatea școlilor, câte ceva despre ajutorul real pe care-l acordă atelierelor, în privința aprovizionării cu materiale, părinții aflați în producție sau în funcții de conducere a întreprinderilor. Dare este admisibil ca părinții lipsiți de aceste posibilități să fie puși în situația să cumpere materiale pentru atelierele școlare, pentru ca, la sfîrșitul anului școlar, să fie din nou — cum ni s-a relatat într-o școală — printre cumpărătorii produselor finite?

Opiniile participanților:

● În condițiile în care inspectoratul școlar se preocupă de asigurarea școlilor cu maștrii-instructori proveniți direct din întreprinderi, este de neconceput rezerva pe care unii dintre ei o mai au față de colaborarea cu întreprinderile. Directorul unei întreprinderi din oraș îmi spunea că așteaptă să vină cineva din partea vreunei școli, pentru a-i cere unele materiale. (prof. Stan Florea).

● M-am prezentat, într-o zi, la directorul Întreprinderii de elemente pasive

și condensatoare din Curtea de Argeș, spunându-i că elevii din școala noastră doresc să efectueze lucrări de electrotehnică, dar că atelierul nou creat nu dispune de materiale. Am primit materiale cerute și altele, pe deasupra. (Mihai Radu, Școala generală nr. 13).

● Am asistat, într-unul din atelierele de lăcătușărie de la centrul interșcolar de ateliere, la una din consecințele aprovizionării neritmice și „în asalt” cu materiale. O grupă de elevi din anul I de la Liceul „Nicolae Bălcescu” tocmai primise materiale, țevi de metal pe care le așteptau de mult, pentru a confecționa scheletul metalic al mobilierului școlar comandat. Pentru a recupera timpul pierdut în așteptarea materialelor, maestrul-instructor le ceruse elevilor să taie, câte doi în patru ore, cinci-sprezece bare, ceea ce depășea evident timpul normal de execuție și capacitatea de muncă a elevilor, care, în prima oră, nu tăiaseră decît două. (prof. Gheorghe Fianu).

● Atelierul nostru de lăcătușărie a primit comenzi din partea Uzinei de automobile Pitești: plăcuțe pentru oglinzi retrovizoare, diferite piese asamblabile la pompa de apă și indicatorul de benzină. I-am obișnuit pe elevi să poarte singuri evidența termenelor de aprovizionare și livrare, încît nu ni s-a întîmplat încă să cunoaștem timpul lipsei de materiale. (Ovidiu Andreescu, Școala generală nr. 1).

● Nu în toate împrejurările, întreprinderile în seama de faptul că elevii, lucrînd, strică unele materiale, prin urmare există un consum nerecuperabil (didactic) de materiale. (Ion Dana, Școala generală nr. 10).

● Pe cît de necesar este să fie luat în considerare consumul didactic de materiale, tot pe atît de necesar este să începem să formăm la elevi, spiritul de economie, de combatere a risipei. (Moise Pușcău, Liceul „Zinca Golescu”).

Constatările redacției:

Munca efectivă a elevilor în atelierele școlare apare concretizată în trei categorii de produse: 1. destinate autodotării și dotării unităților școlare; 2. reperi și subansamble constituind comenzi ale unităților economice; 3. destinate valorificării prin magazine de stat sau direct din școală.

Atelierele de tâmplărie, în colaborare cu cele de lăcătușărie, produc sau repară mobilier școlar (centrul de ateliere interșcolare, de exemplu), fac diferite amenajări: pentru un viitor parc ecologic (Școala generală nr. 11), racorduri de instalații pentru gaze (Școala generală nr. 9) și multe, poate prea multe, suporturi de flori (la majoritatea școlilor). Mindria tuturor sălilor profesoriale — perdelele și fețele de masă lucrate de eleve.

Atelierul de electrotehnică al Liceului „Zinca Golescu” definitivează amenajarea laboratorului fonic. Atelierele de electrotehnică și electronică ale Liceului de electrotehnică și fizică produc stații de amplificare, interfoane, truse electronice, alimentatoare pentru școli și — lucrare de cea mai mare complexitate — pupitre de comandă pentru laboratoarele școlare.

Mai bine reprezentate s-au dovedit, în majoritatea școlilor, produsele atelierelor de croitorie-cusături-broderie. Lucrările executate de eleve rivalizează cu cele aflate pe piață. Seturile cu motive naționale lucrate la Liceul „Zinca Golescu” se exportă, prin Cooperativa „Muncitoarea” din Topoloveni.

Utilitatea, calitatea și rentabilitatea produselor nu ni s-au părut suficiente, ca argumente în justificarea opțiunii pentru un produs sau altul, atunci cînd se pierde din vedere ce anume învață elevul, executînd produsul respectiv, cît și cum învață. Dăm un singur exemplu. Lucrînd la un produs util, destinat autodotării, la cheile pentru instalația de gaze din laboratorul Școlii generale nr. 9, elevii de anul I (clasă afiliată a Liceului de mecanică), sub îndrumarea maestrului-instructor, îndoiu plăcuțele de metal din care se compune (prin suprapunere și nituire) cheia de gaze, la un unghi de 30 grade: după ochi!

Opiniile participanților:

● Un atelier școlar nu se poate angaja la dotarea școlii sau a altor școli, la executarea comenzilor pentru întreprinderi, dacă elevii sînt ținuți departe de minuirea mașinilor și a uneltelor. În atelierul nostru de lăcătușărie, am adaptat mașina de găurit la operația de filetat mecanică și am constatat o creștere a interesului lor în fața „mașinii” (Ovidiu Andreescu, Școala generală nr. 1).

● Mai există o categorie de produse

care contribuie la dezvoltarea motivației pentru muncă: obiectele de uz propriu ale elevilor. Noi vom produce cu elevii relee de temporizare și generatoare de impuls, pentru școli; pentru atelier — un aparat de măsură multifuncțional, pe care ei sînt nerăbdători să-l aibă la îndemînă. În plus, mi-au cerut permisiunea și ajutorul ca, în cadrul temelor de lucru suplimentare, să-și confecționeze tranzistoare proprii. (Mihai Radu).

● Se va reduce treptat numărul lucrărilor (comenzilor) care, deși rentabile, presupun extrem de puține operații sau al căror volum de muncă „înghite timp”, fără să permită elevilor însușirea corectă și în toată complexitatea lor a operațiilor specifice profilului în care se inițiază. Vor fi extinse în școli, sub formă de comenzi, lucrări a căror efectuare nu contrazice programa și presupune, în același timp, acomodarea elevilor cu un „fond” tehnologic modern. Astfel, se va da extindere pupitelor de comandă, care au fost, deja, anunțate la Liceul „Zinca Golescu” și chiar la unele școli generale. (ing. Stan Bădescu, inspector școlar de specialitate).

● Ca o soluție de îmbunătățire a aprovizionării cu materiale a atelierelor și de reglementare a desfacerii produselor școlare, propun înființarea unui magazin școlar orașenesc, dar nu unul care să se limiteze la desfacerea produselor, cum există în multe localități, ci să dispună de raioane cu materiale și materii prime pentru toate profilele de ateliere. (Stelian Mihăilă, Liceul de electrotehnică și fizică).

Protecția muncii, ergonomia și igiena atelierelor școlare

Constatările redacției:

În aproape toate atelierele pe care le-am vizitat, s-a făcut simțită preocuparea maștrilor-instructori de a asigura o dotare a acestora în sensul cerințelor minimele de protecția muncii și al cerințelor ergonomice. „Documentele” în care se reflectă instrucțiile periodice de protecția muncii (evidențe, fișe individuale etc.) sînt ținute în ordine, „la zi”. Ceea ce ne-a interesat în mod deosebit a fost să surprindem în ce măsură cerințele de protecția muncii sînt asociate cu cele privind dezvoltarea fizică armonioasă a elevilor.

Indicii că asemenea cerințe stau în atenția maștrilor-instructori am întîlnit în mai multe școli (concretizate îndeosebi la școlile generale nr. 12 și 5), precum și condiții corespunzătoare de lumină, căldură, aerisire și igienă. Dar, la centrul de ateliere interșcolare, într-unul din atelierele de lăcătușărie, aglomerat cu materiale și cu bancurile prea apropiate unul de celălalt, am întîlnit elevi care pileau, pe partea dinspre perete, stînd cu picioarele pe un maldăr de bare de fier cornier, ceea ce le amenința echilibrul, iar în atelierul învecinat, de lăcătușărie, unii elevi tăiau bare metalice, și alții pileau, stînjîndu-se reciproc, prin introducerea și scoaterea din menghina a materialelor. De asemenea rîndul de bănci din atelierul de lăcătușărie al Școlii generale nr. 11 îi incomoda pe elevi în timpul lucrului.

Opiniile participanților:

● Sîntem cadre didactice, prin urmare obligați să fim la curent cu ideile, recomandările și lucrările pedagogice. Mi-am dat seama cît de important este să introduci în ambianța atelierului cît mai multe elemente relaxante. Eu am introdus flori, muzică, senzație de prospețime. Am învățat să studiez poziția elevilor în timpul lucrului și am ajuns la concluzia că menghinile trebuie ridicare sau coborîte după înălțimea lor. (Lucian Tincușescu, Școala generală nr. 12).

● Am reținut sugestia redactorului șef al revistei „Tribuna școlii”, în discuția pe care am avut-o la atelier, de a instala în atelier un „foen”, mai igienic decît „proșopol comun”. (Ion Dana).

● Cerințele ergonomice izvorăsc și din metodele pe care le folosim pentru instruirea elevilor, în vederea efectuării operațiilor respective. Să nu uităm nici o clipă că în atelier, ca și în pregătirea elevilor pentru munca productivă, principala figură rămîne maestrul-instructor! (Mihai Ghișescu, Școala generală nr. 3).

CONFERINȚELE SINDICALE DIN ÎNVĂȚĂMÎNT

ȘCOALA EXPERIENȚEI ÎNAINȚATE ȘI A DEVOTAMENTULUI ÎN ÎNFĂPTUIREA POLITICII PARTIDULUI

În instituțiile școlare din întreaga țară au avut loc, în perioada ianuarie-februarie a.c., adunări generale de dări de seamă și alegeri ale grupelor și organizațiilor sindicale pe secție, acțiuni care a precedat Conferințele și adunările ce se desfășoară în prezent la nivelul sindicatelor din învățămînt din municipii și orașe. Această amplă acțiune se concretizează prin participarea largă a cadrelor didactice la adunările generale din școli, dezbaterile aprofundate a problemelor majore ale învățămîntului în etapa actuală și spiritul exigent și constructiv în analizarea realizărilor și lipsurilor.

Faptul că, spre exemplu, în adunările generale din școlile timișorene au luat cuvîntul aproape o mie dintre cei aproximativ trei mii de participanți, multiplicat la nivelul tuturor orașelor și celorlalte localități din țară, atestă angajarea cadrelor didactice — în toate împrejurările de care dispun — pentru traducerea hotărîții a politicii partidului nostru în viața școlii și în educarea comunistă a tinerelor generații. Dezbaterile din adunările generale și conferințe evidențiază modalitățile specifice de acțiune ale sindicatelor în intensificarea activității politico-educative și a celorlalte aspecte ale muncii sindicale organizate și desfășurate în rîndurile educatorilor. Este semnificativ și valoros faptul că în adunările generale și conferințele care s-au desfășurat pînă în prezent s-au formulat și s-au adoptat măsuri concrete în vederea creșterii conștiinței socialiste a membrilor de sindicat din învățămînt, întăririi disciplinei și ordinii, dezvoltării răspunderii pentru îndeplinirea exemplară a sarcinilor.

Manifestîndu-se ca o școală permanentă a experienței înaintate, adunările și conferințele sindicale din învățămînt — din care spicuim, spre exemplificare, cîteva acțiuni și preocupări — constituie o etapă importantă, de masă, în promovarea neîntreruptă a democrației muncitorești în viața colectivelor didactice, un moment important în pregătirea și întîmpinarea Conferinței Uniunii Sindicatelor din Învățămînt, Știință și Cultură.

TIMIȘOARA

● La începutul anilor școlari 1973/1974 și 1974/1975, Comitetul sindicatului învățămînt Timișoara a organizat, în colaborare cu inspectoratul școlar, colective de cadre didactice care s-au deplasat în unitățile preșcolare cu scopul de a rezolva operativ problemele ivite. Ca rezultat al acestei acțiuni, au fost cuprinși în grădiniță toți copiii de cinci ani, iar cei de trei-cinci ani în proporție de peste 85%.

● Comitetul sindicatului învățămînt, în vederea mobilizării școlilor pentru dotarea și autodotarea microîntreprinderilor școlare, a laboratoarelor și cabinetelor, a organizat mai multe demonstrații practice și schimburi de experiență la care a participat întreg activul sindical din școlile generale și licee (de exemplu, la Școala generală nr. 4, la Liceul nr. 1 etc.).

● Grupele sindicale de la Școala de ambliopi, Școala

populară de artă, grădinițele cu program prelungit nr. 30 și 31 ș.a. au mobilizat cadrele didactice în acțiunea de pregătire a noilor spații de școlarizare și dotare a acestora cu mobilier și material didactic.

● Împreună cu Inspectoratul școlar județean și Casa corpului didactic, Comitetul sindicatului învățămînt a organizat forme variate ale muncii politice de masă: schimburi de opinii, mese rotunde, conferințe, a întocmit — la cerere — bibliografii tematice.

● Accent deosebit a pus Comitetul sindicatului pe munca politică de la om la om, vîzînd în fiecare membru din comitet și organizator de grupă un propagandist al politicii partidului și statului nostru.

● Conferința a hotărît ca noul comitet să acorde o atenție mai mare îmbunătățirii activității la nivelul grupelor sindicale, creșterii preocupărilor acestora în ce privește însușirea normelor de protecția muncii în atelierele școlare.

● Corul feminin de cameră, care își desfășoară activitatea sub egida Sindicatului învățămînt, a participat la numeroase spectacole și s-a distins la festivalurile „Gh. Dima” — Brașov, „Ion Vidu” — Lugoj și „Cetatea de foc” — Reșița. La Conferință s-a cerut insistent reactivizarea corului mixt al cadrelor didactice.

● Membrii Comitetului sindicatului, la fiecare început de an școlar s-au constituit în echipe de control, vizitînd toate școlile cu internate și cantine, în vederea îmbunătățirii activității acestora.

● În cadrul Conferinței, s-a luat atitudine față de lipsurile manifestate de unele cadre didactice, care nu acordă atenție suficientă pregătirii lor politice și profesionale, care absentează nemotivat de la orele de curs și nu se angajează în suficientă măsură la îndeplinirea sarcinilor obștești din școală și din afara școlii.

● În colaborare cu Inspectoratul școlar au fost organizate acțiuni dedicate Simpozionului din acest an pe tema evaluării randamentului școlar, în cadrul cărora au avut loc dezbateri asupra conceptului și căilor pentru asigurarea progresului școlar.

DIMITRIE RACHICI

SLOBOZIA

● Pentru obținerea unor rezultate tot mai bune în activitatea profesională, Comitetul sindicatului învățămînt Slobozia a sprijinit procesul de învățămînt prin asigurarea unui cadru corespunzător, material și pedagogic, activităților în program prelungit, a inițiat zile complexe între cadrele (comisiile) pe specialități, de exemplu la limba română, la matematică și limbi moderne, în cadrul cărora s-au prezentat lecții deschise, documente școlare, probleme referitoare la dotarea cabinetelor școlare. De asemenea, a organizat schimburi de experiență între învățători și educatoare, pentru

cunoașterea viitorilor elevi, schimburi de experiență între comisiile metodice din cadrul școlilor generale și catedrelor din licee, precum și între comisiile metodice de la școlile generale.

● Un exemplu concret al sprijinului acordat de Comitetul sindical îl constituie aportul său la organizarea elaborării și editării *Caietului metodic al educatoarelor din județul Ialomița*, apreciat de educatoare pentru contribuția pe care o oferă la ridicarea calitativă a procesului de învățămînt în grădinițe. În prezent, se lucrează la cel de-al doilea caiet metodic al educatoarelor.

● O realizare deosebită a muncii conjugate a profesorilor din clasele gimnaziale și licee este cuprinderea integrală a absolvenților claselor a VIII-a în prima treaptă liceală în orașul Slobozia.

● Printre acțiunile grupelor sindicale ale unor școli din oraș se numără și organizarea „Zilei intelectualului”, pe teme ca: artă, literatură, dezvoltarea în perspectivă a județului Ialomița, care a prilejuit întîlniri bine pregătite, interesante și care, prin participarea unui număr din ce în ce mai mare de intelectuali din orașul Slobozia, au contribuit la cunoașterea, aprecierea și sudarea colectivelor de cadre didactice din oraș și a intelectualității orașului.

ILEANA DAN

BRAȘOV

● Comisia profesională din cadrul Comitetului sindicatului învățămînt din municipiul Brașov și-a propus cîteva acțiuni interesante și eficiente menite să contribuie la ridicarea nivelului la învățatură al elevilor, evitarea repetenției, îmbunătățirea activității politico-ideologice. Între acestea amintim, organizarea unor schimburi de experiență în scopul creșterii eficienței lecției. Temele dezbătute cu prilejul acestor schimburi sînt: Modalități de verificare și evaluare a progresului școlar; Importanța cunoașterii capacității de muncă a elevilor în vederea lichidării repetenției; Jocul didactic în activitatea de învățator; Dozarea judicioasă și diferențiată a temelor de control.

● Inițierea în cîteva școli a unui experiment privind programa de lucru prelungit și a muncii diferențiate cu elevii rămași în urmă la învățatură.

● În colaborare cu Casa corpului didactic, fiecare grupă sindicală va organiza în cadrul școlii respective cîte o zi destinată unor acțiuni de perfecționare. Tematica acțiunilor va fi stabilită de către grupa sindicală în funcție de cerințele școlii, de propunerile cadrelor didactice din școala în care se inițiază acțiunea.

● Pentru îmbunătățirea activității cabinetelor de științe sociale se va organiza un schimb de experiență cu Casa corpului didactic și cu Comitetul sindicatului învățămînt din orașul Sibiu în care vor analiza modalități eficiente de predare a lecțiilor de științe sociale în cabinet.

● Pentru educarea membrilor de sindicat în spiritul eticii și echității socialiste s-au inițiat dezbateri cu temele: Elemente definitorii ale omului de tip nou; Educația ateist-științifică, singura cale de cunoaștere a adevărului ș.a.

MONICA ROBEA

EVALUAREA ACTIVITĂȚII DIDACTICE

— Convorbire cu prof. dr. I. GH. BORCA, șeful corpului de control al ministrului educației și învățămîntului —

Red.: Rezultatele elevilor constituie un criteriu de evaluare a activității cadrelor didactice dintr-o școală, a activității didactice în general. Dar aceste rezultate sînt judecate de către învățătorii sau profesorii unei clase. Cum se poate ajunge la o estimare obiectivă, care să oglindească o situație reală, atît în ceea ce privește eficiența muncii elevilor cît și cea a cadrelor didactice care se ocupă de instrucția și educația lor?

I. Gh. Borca: Recentele măsuri privind creșterea nivelului de pregătire a elevilor și lichidarea repetenției în ciclul primar ne orientează în direcția unei conlucrări permanente între cadrele didactice, conducerea școlilor, inspectorii școlari — la nivelul județului sau al ministerului — în vederea obținerii unor rezultate care să exprime adevăratul nivel de cunoștințe al elevilor. În acest fel aprecierea — o dată pe an, efectuată de conducerea școlii sau ocazională, cu prilejul diferitelor inspecții din partea forurilor superioare — și promovarea cadrelor didactice se poate realiza în funcție de performanțele înregistrate de elevii lor. Desigur, această apreciere este condiționată și de perioada de activitate cu

clasă, și de nivelul la care se găsește colectivul de elevi în momentul preluării lui de un anumit cadru didactic. Este mai greu să discerni deficiențele sau calitățile a 30—40 de elevi, după două, trei luni, sau chiar după un an de activitate, mai ales dacă aceștia au fost obișnuși cu un alt stil de muncă. De aceea, s-a și indicat ca activitatea instructiv-educativă a învățătorilor și profesorilor să se desfășoare pe întreg parcursul unui ciclu (primar, gimnazial, liceal). Această continuitate ne permite să judecăm cu obiectivitate contribuția educatoarei, învățătorului, profesorului, respectiv la creșterea nivelului la învățatură a elevilor, să observăm realele lipsuri în modalitățile de lucru diferențiat cu elevii clasei, sau să le înregistrăm succesele. Schimbul de opinii educator-director, sau inspector școlar are, deci, o platformă de date conforme cu realitatea, care conduc la concluzii judicioase și folositoare remedierii unor neajunsuri sau stimulării și popularizării unor inițiative și procedee didactice valoroase.

Red.: Așadar, progresele autentice ale învățămîntului au o determinare și o procesualitate de „reacție în lanț”: de la factorul superior de decizie, la elev.

I. Gh. Borca: Dacă, așa cum spunem, evaluăm randamentul școlar în funcție de „banca de cunoștințe necesare” reală a elevului (elevilor) — nemulțumindu-ne să inventariem notele trecute în catalog — este firesc să operăm la toate nivelele cu aceeași grijă pentru calitate. De aceea, cred că munca diferențiată se poate extinde în întreg sistemul: directorul școlii și inspectorul școlar să lucreze diferențiat cu cadrele didactice a căror muncă o coordonează și supraveghează (aceasta înseamnă, de pildă, că o altfel de îndrumare va primi un proaspăt absolvent de facultate, bine înarmat cu cele mai recente cunoștințe de specialitate, dar fără o experiență metodică, și o alta un profesor cu o vechime de 20 de ani, bun pedagog, dar mai puțin informat asupra noutăților survenite în domeniu). De altfel, și în planurile noastre de măsuri, ne-am propus o astfel de activitate diferențiată, din care decurge și un ajutor diferențiat. Vom efectua un control ritmic, susținut, în special în județele în care se impune îmbunătățirea procesului de învățămînt; din celelalte județe vom reține sugestiile, metodele sau experiențele pozitive și vom sprijini transmiterea lor în școli.

Red.: Cu alte cuvinte succesele profesorului, sau învățătorului depind și de gradul de receptivitate al corpului de îndrumare și control.

I. Gh. Borca: Prezența inspectorilor școlari în rîndul cadrelor didactice, cu scopul de a controla, nu numai pentru a raporta, ci mai ales pentru a îndruma, a soluționa o problemă, presupune, bi-

neînțeles, o grijă deosebită pentru perfecționarea activității didactice. Deci, atît perfecționarea profesională a educatorului, cît și a inspectorului de specialitate. Putem aminti că au început cursurile de perfecționare, cu o durată de 21 de zile, ale inspectorilor metodiști județeni, de limba și literatura română, al căror program este în concordanță cu ideea formulată mai sus, cuprinzînd probleme actuale, cu largă circulație în literatura critică de specialitate, necesare înțelegerii și predării în bune condiții a acestui obiect de învățămînt. Cursuri asemănătoare se vor organiza și pentru celelalte discipline de specialitate.

Red.: Cred că, vorbind despre aprecierea rezultatelor muncii cadrelor didactice, ar fi bine să stăruim puțin asupra unei caracteristici a învățării în condițiile contemporanității.

I. Gh. Borca: Da. Pe elevii de azi este necesar să-i învățăm cum să învețe, cum să se descurce în multitudinea de informații, cum să folosească diferitele canale de acces la informație. Prin activitatea didactică urmărim, azi, formarea deprinderilor de a munci în diferite domenii; munca cu cartea este un început. De roadele acestui început depinde calitatea procesului instructiv-educativ care are drept finalitate integrarea într-o activitate socială utilă. Pentru aceasta, însă, e necesar să stăpînim noi foarte bine toate aceste instrumente de lucru, să ne formăm — dacă încă nu avem — un stil de muncă adecvat profesiei și funcției pe care le deținem în ierarhia didactică.

VALERIA BACIU

PERMANENȚA EDUCAȚIEI

Potrivit unor interpretări ce mi se par juste, nu se poate vorbi de o „virtuă a educației”, de o vîrstă la care trebuie să se exercite toate influențele sau, cel puțin, cele mai importante dintre ele, pentru modelarea și pregătirea omului. Educația este o permanentă a vieții, un mod de viață și se exercită — în zilele noastre tot mai organizat și mai pertinent — de la naștere și pînă în ultima clipă a existenței individului.

Dacă admitem împreună cu specialiștii că omul se constituie, în ceea ce este el, printr-un șir de transformări ce acoperă întreaga lui viață, că el trebuie să se formeze și să se instruiască neîntrerupt — atunci educația primară, sau, mai precis, educația din faza școlară a individului, nu mai formează esențialul în munca de pregătire a membrilor societății, ci un preludiviu — important în felul lui — căruia epoca noastră de transformări rezuți îi impune un conținut anume.

Date fiind cunoștințele și deprinderile și rapiditatea cu care se depreciază cunoștințele în contextul lumii în permanentă transformare în care trăim, în școală nu mai poate fi vorba de înregistrarea copilului „cu cit mai multe cunoștințe”, ca în sistemele tradiționale, ci de înarmarea lui cu instrumentele cunoașterii și ale comunicării. De cultivarea capacității lui de a se adapta și de a accepta schimbările rapide — pentru ca să poată domina cit mai multe dintre situațiile și împrejurările în care îl va plasa viața. În această perspectivă, se cere cu îndreptățire ca educația primară să insiste pentru „însușirea limbajului, pentru dezvoltarea capacităților de gândire, de atenție, de observație, a deprinderii de a se documenta, de a-și organiza munca și de a lucra în echipă” — după cum subliniază autorii cuprinzătoare monografii de specialitate „Educația permanentă într-o lume în schimbare”. Școala se așteaptă să aibă rolul de a organiza și să asigure în mod sistematic, cu scop formativ.

Pe de altă parte, trebuințele societății de azi și năzuințele legume ale omului contemporan — de afirmare și realizare plenară a fiecărei personalități — impun ca școala să se mai bazeze în considerare pe individ, cu caracteristicile sale biologice, psihologice, sociologice, istorice și geografice, cu bogăția de valori neprețabile pe care o conține forța lui și să renunțe la sistemul învechit al tratării lui nediferențiate în procesul de învățămînt. Împărțirea în clase după criteriul vîrstei, împunerea parcurgerii de către toți, într-un timp anume, a unui program fix, riturile „evaluării” progresului și a. sînt supuse unei critici acide și nu mai puțin îndreptățite, pentru că ignorază aspecte esențiale, ca de exemplu: faptul că, la inteligențe și capacități egale există „ritmuri proprii” de muncă și de achiziție mai lente sau mai alerte; că există interese și aplicații remarcabile pentru domeniul din afara perimetrelor programelor sau planurilor de învățămînt („școala de astăzi — susține specialistul american în management, P. Drucker, — respinge astfel trei sferturi din înzestrările omului ca nefiind importante”); că perioadele de maximă manifestare a posibilităților tinărului nu coincid de regulă cu cele pretinse de școală (uneori ele pot depăși vîrsta de 20, 25 și chiar 30 de ani); că notele și calificativele nu oferă imaginea reală, fidelă a pregătirii elevului, cel puțin pentru faptul că nu spun, care anume sînt golurile și carențele acestuia, pentru a-l putea ajuta, în mod concret, să le depășească; examenele și diplomele sînt niște canoane care instituționalizează o separare între indivizi — nedreaptă (sînt — ca să simplific — „norocoșii”, pe de o parte, și „nenorocoșii” sau cei care nu știu să se „descurce” pe de altă parte) și exagerată (omul care a pierdut un examen nu este un eșec: el a avut un eșec; iar, în condițiile unei educații permanente susținute, multiple alte căi fi sînt la dispoziție ca să se realizeze) și, a. m. d.

Între încercările de a ține seama de aceste aspecte și cerințe, foarte interesante, par a fi cele din sistemul școlilor „elastice”, al școlilor cu „arii des-

chise” sau „libere”, cum se mai numesc, sau „libere” în mai multe țări. Grupele de nivel³⁾ pe care se bazează cele mai multe dintre ele, în special pe primele trepte ale învățămîntului, înmănușează pe elevi, nu după criteriul vîrstei, ci după ritmurile fiecăruia de învățare și de achiziție, după greutățile întâmpinate în străbaterea materiei, după golurile și carențele din pregătire sau, dimpotrivă, după progresele realizate. Profesorul are destulă libertate de interpretare a materiei, ca și pentru individualizarea muncii didactice și de educație. Se propun elevului obiective „pe măsura lui”, cele folositoare intens încrederea în forțele proprii, îi dau sentimentul securității afective și îl obișnuiesc să se organizeze și să folosească sistemul de relații din societate.

În țările socialiste — care, toate, au generalizat, în mod real, școala elementară — problema individualizării învățămîntului și accentuării caracterului său formativ, se pune cu cel mai mare interes: anii de școală obligatorie tre-

bune să se solideze cu achiziții certe pentru fiecare vîrstă cetațean, spre folosul general al societății și al individului. În acest scop, sînt utilizate forme specifice de lucru, în care se pot distinge uneori și elemente din practica grupelor de nivel. Nu de mult, Ministerul Educației și Învățămîntului din țara noastră a oferit școlilor o soluție foarte judicioasă pentru îmbunătățirea situației la învățătură și lichi-

darea repetenției (deocamdată, la ciclul primar) prin aplicarea principiilor tratării individuale a elevilor⁴⁾. Pe lângă indicațiile de a lucra diferentiat cu elevii în cadrul lecțiilor și al activităților în afara acestora, s-au luat măsuri speciale de ajutare a elevilor rămași în urmă. Astfel, la ciclul primar, copii care au dificultăți în însușirea cunoștințelor la anumite obiecte, cei care au lacune din cauza unor absențe îndelungate sînt constituiți în grupe speciale de lucru, în cadrul cărora, timp de cîteva luni, vor primi un ajutor diferențiat. Elevii cu o dezvoltare intelectuală lentă și o capacitate de învățare mai redusă vor lucra după programe adaptate specificului lor, și va exista, pentru ei, posibilitatea prelungirii, cu un an, a duratei ciclului primar, astfel încît fiecare să poată primi aceeași pregătire elementară care îi va înlesni integrarea în societate, formarea și desăvîrșirea lui ulterioară ca membru al colectivității umane.

Beneficiile practicării acestei „pedagogii personificate” (E. Faure), sînt imense pentru societate și pentru individul însuși, servind cele mai nobile idealuri ale democratismului școlii și vieții umane. Din păcate, șansele de generalizare a ei sînt restrînse, în primul rînd de sumele sporite pe cap de elev pe care le necesită, de profesorii foarte pricepuți pe care îi reclamă (grupele de nivel, de exemplu, sînt, după cum recunoaște însuși organizatorii lor, „lucrul cel mai rău din lume” dacă nu sînt conduse de adevărați maestri în arta didactică) și devotați fără rezerve școlii.

Revenind la ideea cu care am început că educația școlară nu este decît un preludiviu al efortului imens ce trebuie depus, de-a lungul întregii vieți, pentru formarea și desăvîrșirea personalității umane, mă gîndesc la unul dintre motto-urile cu care sînt punctate capitolele din celebra lucrare despre problemele educației, „Apprendre à être”: „Fiecare om este destinat să fie un succes”. Este o idee extraordinară de frumoasă. Dar cum să devină realitate cînd cursa înarmărilor a dovedit că nu se „poate” renunța nici măcar la 60 de submarin din generația „Trident”, al căror cost ar fi suficient omierii pentru lichidarea analfabetismului?

1) Cunoștințele s-au dublat în perioade după cum urmează: 1500—1800; 1800—1900; 1900—1945; 1945—1960; 1960—1968. În secolul al XVII-lea ele se depreciau în procent de 10 la sută pe generație, azi în procent de 97 la sută (după „Facteurs affectant le développement de l'éducation” de Pierre Bertaux, publicat în „Opinions”, UNESCO, nr. 11, seria B, 1971).

2) „L'education permanente” in *dans un monde en transformation*, in volumul „Investissement en ressources humaines et planification de la main d'oeuvre” O.N.U., New-York, 1971, p. 78.

3) Prezentate pe larg in „Tribuna școlii” nr. 150 1974 și nr. 153/1975.

4) „Studiu privind creșterea nivelului de pregătire a elevilor și lichidarea repetenției în ciclul primar”, București, 1976, p. 6.

5) „Apprendre à être”, ed. Fayard — UNESCO, 1972.

R. S. CEHOSLOVACĂ

Metode progresive paralele

În efortul de a spori caracterul formativ și eficiența predării, cercetătorii Institutului pedagogic „Jan Amos Komensky” de pe lângă Academia de științe a R.S. Cehoslovace au elaborat o nouă metodă pentru învățarea matematicii și a limbii materne la clasele a II-a, a III-a și a IV-a ale școlii primare.

Metoda cumulativă folosită pînă acum în predarea acestor discipline prevedea însușirea succesivă și dispartată a cunoștințelor. De exemplu, la aritmetică, învățarea celor patru operații se făcea, la clasa a II-a, pe rînd: întâi adunarea (într-un număr de ore), apoi scăderea, înmulțirea și, respectiv, împărțirea. Această metodă îl conducea pe elev la o idee neconformă realității, anume aceea că operațiile aritmetice nu au nici o legătură între ele. De abia la sfîrșit, cînd începea rezolvarea de probleme, această idee de izolare a operațiilor aritmetice — uneori bine consolidată — începea să fie destrusă (cu un plus de efort din partea pedagogului și a școlarului), acesta căpătînd numai acum sensul general al operațiilor aritmetice, al interdependenței logice dintre ele.

După noua metodă, elevul primește de la început, simultan, cunoștințele despre toate cele patru operații; apoi cunoștințele se adîncesc — tratat și în paralel pentru toate operațiile — închinîndu-se într-un distinct ansamblu logic.

Concret, în faza introductivă, elevul captiv explicății, după puterea sa de înțelegere, cu privire la semnificațiile, modul de funcționare și caracteristicile operațiilor aritmetice. Apoi primește spre rezolvare probleme simple care presupun folosirea cite uneia dintre operații. Copilul este pus astfel în situația să aleagă, din șirul celor patru, pe cea mai potrivită dintre ele, învățătorul cerîndu-i să justifice această alegere. Răspunsul și, înaintea lui, alegerea propriu-zisă, presupun o activitate de comparare a operațiilor, de sesizare a ceea ce le unește și le separă, de asociere și disociere. Discuțiile, explicațiile cu privire la una sau alta dintre operații se dau de către pedagog mereu în raportul ei mutual cu celelalte.

În fazele următoare, programa prevede calcule și probleme din ce în ce mai complicate care pun în evidență continuu caracteristicile celor patru operații, relațiile dintre ele și îl exersează pe copil în efectuarea fiecăreia dintre ele. În folosirea ei acolo și cînd trebuie. Permanent, elevul este pus în situația să compare, să aleagă, să stabilească legături, să distingă unitatea în complexitate, să înțeleagă că adunarea, scăderea, înmulțirea și împărțirea, ca instrumente de lucru indispensabile în viață — se sprijină reciproc, se completează și se verifică.

Ideii, experimente

O tehnică didactică de viitor: jocurile de simulare

Cel puțin așa sînt apreciate acestea de către specialistul francez Martine Mauriras-Bousquet, care cercetează modalitățile de aplicare a jocurilor de simulare în activitatea extrașcolară a copiilor și în educația adulților.

În mod obișnuit, prin simulare se înțelege o reprezentare simplificată a realității pentru ca aceasta să fie mai observabilă și, sau, manevrabilă. Această reprezentare poate să ia forma unui model redus (machetele), a unui model mărit (modelul moleculei sau al lanțului genetic), model matematic (seria de ecuații reprezentînd un fenomen fizic, economic sau social), model de funcționare (simulator de zbor, de tir, auto).

Nu orice simulare este și joc de simulare. Căuțul de lemn și sabia sînt modele reduse; jocul de simulare începe atunci cînd băiatul se joacă de-a războiul. Mai trebuie făcută distincția și între modelul pentru jocul de simulare (păpușa cu care se joacă fetița) și modelul pentru demonstrare (păpușa pentru ilustrarea, să spunem, a portului din diverse județe).

Jocurile de simulare se aplică în foarte multe domenii — militar, economic, în inginerie, planificare — dar cele mai multe foloase le aduc învățămîntului și științelor umaniste. Școala, televiziunea, radioul, pot organiza pentru elevii și adulții un număr variat de asemenea activități.

În învățămînt, efectele cele mai remarcabile s-au obținut — după cum subliniază specialistul de mai sus — prin jocurile pe roluri (care au și avantajul de a nu necesita material costisitor). Experimentele au dovedit că ele se pot folosi cu succes la orice disciplină care tratează fenomene ale interacțiunii dintre indivizi și dintre grupuri — jocurile cu subiecte din economie, istorie, psihologie, sociologie, geografie umană, ecologie, arheologie, lingvistică, igienă, morală. O condiție importantă este ca jocurile pe roluri să pună probleme în fața participanților, să fixeze niște coordonate între care să se miște, niște condiții de care să țină seama, să lanseze mereu date suplimentare, pentru a fi pertinent mobilizate variatele procese psihice. Ca să poată participa la joc, elevii sînt obligați să-și însușească un număr de cunoștințe (istorice, geografice, economice etc.), și să fie foarte bine informați asupra unor fapte, mecanisme, fenomene etc., cunoștințe care, în cursul jocului, se perfecționează și se multiplică. Dar achiziția cea mai de preț este pe planul relațiilor dintre indivizi. După rolul unor indivizi sau grupuri jucînd în spațiu și timp, copiii învață să se pună în situația altora, deci să-și înțeleagă mai bine și, poate, să-și accepte. Jocul pe roluri favorizează puternic dezvoltarea vieții de grup, interacțiunea și colaborarea dintre indivizi. Din aceste motive, jocurile pe roluri sînt folosite tot mai mult și în educația adulților, în special pentru profesia care vehiculează intens relațiile umane (medici, avocați, vinzării în marile magazine, funcționari de bancă).

Rezultate demne de luat în seamă s-au obținut în domeniul tinerilor cadre didactice, prin folosirea jocurilor de simulare a situațiilor (așa-numite „în conservă”). În cazul lor, simularea este creată cu ajutorul diapozitivelor, filmelor, al unor documente de viață școlară, prin intermediul cărora este prezentată viața școlii, fie a clasei, fie un elev determinat — cu problemele și situațiile în care acestea ar putea fi închipuite — cerîndu-i-se participantului să ia decizii. În ultimul timp, se încearcă o combinație a jocului de simulare a situațiilor cu jocul pe roluri, ceea ce ar putea permite mai bine profesorului să se pună în situația elevului, pentru ca să-și înțeleagă mai corect reacțiile, să-și poată da seama mai ușor de erorile la care este expus pedagogul în actul educativ.

În ultimul timp, se încearcă și utilizarea jocului de simulare de tip pedagogic, în planificarea educației, în pregătirea reformelor școlare (pentru a se prevedea reacțiile pe care le vor genera, volumul forțelor pe care se pot sprijini ele, natura și intensitatea rezistenței etc.).

Jocurile de simulare, cu toate rezervele lor instructiv-educative, nu pot înlocui desigur procesul propriu-zis de învățămînt, cu mijloacele și metodele lui de pregătire a elevului. Dar ele le pot completa în mod fericit și tocmai în această stă valoarea lor și interesul mereu mare cu care sînt privite de către cercetătorii fenomenului pedagogic.

Pagină elaborată de
STELA PREDESCU